

VI.
35370.
Mani zelojuma ❀ ❀

❀ ❀ peedsihwojumi.

• Zelojuma apraksts no •

J. Gawronsky, Kuldigā.

III. daļa.

.....
Maklā 20 kap., Kuldigas un apkārtnes

== eedsihwotajeem tikai 10 kap. ==
.....

*Sahwinajums Valsts
Bibliotēkai, Rīgā.*

VI.
91
262 III

Mani zelojuma peedfihwojumi.

91
262 III

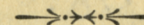
Zelojuma apraksts

no

J. Gawronsky, Kuldigā.

III. dafa.

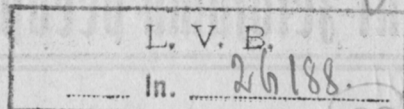
Aptahrtzelojums: Jelgawa, Waršawa, Kutno, Wlaz-
lawka, Bromberga, Berline, Dresdene, Schandawa,
Bodenbacha, Kometau, Teplitza, Karlsbade, Planene,
Reichenbacha, Markneikirchena, Leipziga, Bitterfeldta,
Berline, Karlaufchi un Leepaja, no 2. jūnija līdz 2.
augustam 1911. g.

Maša 20 t., — Kuldigas un aptahrtines eedfihwotajeem tikai 10 t.

Kuldigā, 1912. gadā. Autora apgahdibā.

Weltijums

maneem zeenijameem pirzejeem
un labwehleem.

Drukats
pee N. Jevlampjewa,
Kuldigā.

I.

Brauzeens uf Stendi. Negaidits zela beedrs tashotā.

Kā ifgadus, tā ari šchini gadā *) tashijos dotees ahrsemju zelojumā. Nogaidiju tikai kamehr buhs pagahjuse Kuldigas II. Lauksaimneezibas beedribas šarihkotā lauksaimneezibas un ruhpe-
neezibas ištahde, kura tika notureta no 31. maja lihds 2. juni-
jam.

Biju loti preezigs, ka ištahde bij labi ijdewuſes un ka dau-
dsi ištahditaji par jaweem publineem tika atalgoti ar bronja,
judraba un selta medateem, kā nu kuraiz. Schahdā preezigā
gara stahwofli uffahku jawu zelojumu, kuru tagad ſche gribru
apraštit.

No Kuldigas iſbrauzam 2. juniā wiſſliktatā laikā leetum
gahſchot, kā ar ſpaineem un wehtrai trakojot. Tikko bijam no-
nahkuſchi uf Maſā tirguſ laukuma, te no weefnizas „Roſſija“
iſnahza kahds garſch, kaſhnejs zilweks un ar weenu lehzeenu eeleh-
za muhju ratos un ar zela ſomu rokā apſehdās mums preti.
Uſtraukts es greeſos pee kutscheera un wajaju winam, ko tas
gan noſihmē, jo es tatschu ejmu ſchos ratus ſalihdsis tikai preeſch
fewis un ſawas ſeewas. ?

„Remaſ neuſtrauzatees,“ — kutscheers atbildeja, — „ſchis
kungs man ari ſamafſaja tāpat kā Juhs, bet ſirgi un rati pee-
der man un es waru uſnemt tikdaudſ pajascheeru, zik man pa-
tikſas. Skahde tik, ka Kuldigā naw zilweku, zitadi es buhtu
uſnehmis wehl pahra deſmit perſonas.

*) 1911. g.

Man bij japadodas un jabuht ar šawu listeni meerā. Zekā es ussahku šarunu ar šawu jauno zela beedri un apwaizajos, uš fureeni winšch ir nodomajis braukt. Ihsī un ahtri winšch man pastahstija, ka esot atbrauzis no Peterburgas uš Ruldigas ištahdi, bet weikals tā negahjis, kā winšch to domajis. Es apwaizajos, waj winšch warbuht Ruldigā apbalwots ar jelta medali un wed to lihdsī. Tā nu gan neesot, winšch atteiza un wispahrigi winam ari ne prahtā neesot eenahjis kahdu medali eeguht. Winšch esot brauzis uš ištahdi naudu nopelnit, bet šchis nodoms ari neesot isdeweēs. Winšch proteet, esot ahtrfotografs un ar šawu „dischgabalu“, kā šauzas wina aparats, gribejis dauds fuldidsneefus padarit par nemirstigeem, bet Ruldigas damas esot gan loti dailas un peeklahjigi laipnas, turpreti fotografetees tās ne par ko nelaischotees. Schās neweiksmes deht winam zehluschees saudejumi ap 18 rbl. Laimē wehl esot, ka winšch — neprezejees. Zitadi eetū pawišam plahni, jo peterburdsheetes nelaischot šawus wihrus nemas dsihwofli, ja tee bes naudas mahjās pahrnahkot.

— Bet Iuhs tak teizeet, ka eseet neprezejuschees. Tahdā gadijumā Iums wajag buht eetaupijuscham loti dauds naudas, — es eebildu.

— Ne, — winšch atteiza, — Iuhs gan laikam nemas nefineet, kā jauni zilweki leelpilsehtās dsihwo?! No eetaupischanas newar buht ne runas; gluschi otradi: tahdam apalam puišcha zilwekam tur eet deesgan behdigi. Wajarā tas „eeklutscho“ šawu kaschoku kihlu kase, bet seemā šawu wajasas mehteli: — Schopawasar winšch newarejis prozentus šamafjat, bet kihlu kase negribejuse mainit mehteli pret wina kaschoku, tapehz winam scho-wasar schai leelā karstumā janesajot kaschoks.

Es apwaizajos, waj tad winam nemas naw kauna no pasihstamām damam wajasas laikā kaschokā apkahrstiaigat. Uš to winšch man attrauza:

— Ja, Iuhs eseet maspilsehtneeks no nomalās Ruldigas, kur wiši šawā starpā pasihstas, zits no zita kautrejas un weens otu ušluhko. Pee mums galwas pilsehtā schahda kautreschanās ir šwešcha leeta. Ja jau scholaihu damas nekautrejas rahditees uš eelam tajos jaunmodes bikschu šwahrkos jeb weentahrschaki

šakot bikšes, kapehz gan tad es lai kautretos wasarā kaschoku nesat?

Man wairs netikās tahlat klausitees wina šen pasihstamā nostahstā, kapehz nowiršju šarunu uš zitām leetam. Mehs runajam par laiku, par leetu, par kineescheem u. t. t., kamehr šasneedsam Stendes staziju.

II.

Updeguse Schagare.

No Stendes aishbrauzu uš Jelgawu, kur man bij laime isdabut ahrsenju paši weenas siundas laikā. Par Jelgawu ko plaščaki rakstīt buhtu leeki: Kas gan nepasihst Jelgawu ar winas leelo pili u. t. t.? No Jelgawas ussahku turpinat šawu zelojumu un garam brauzot pa zelum eegreesos Schagares meestinā Leischos, pee Kurfemes robescham. Schai pilsehtinā pahra nedelas atpakal bij plošijees breezmigs ugunsgrahks un diwu siundu laikā bij nodeguse wešela trescha dala no wijas pilsehtinas, apmehram 250 nami. Zaur ugunsgrahku nodaritos saudejumus rehkinaja uš apmehram pusmiljona rubleem, bet apdrošchinatu namu un mantu bij tikai par apmehram 70 — 80,000 rbl., kapehz šimteem masturigas gimenes palika bes maišes un pajumtes. Noteek, protams, ari pee mums Kurfemē ugunsgrahki, bet tik leeli nu gan ne. Tas tapehz, ka Kurfemes pilsehtās ehlas naw tik weegli buhwetas, un ka šche wispahrigi ir wairak gahdats par tihribu un ugunsdrošhibu, nekā leischu pilsehtinās un meestos. Tapat ari ugunsdsehseji pee mums ir labak nostahditi, nekā Leischos, kur ugunsdsehseji naw organiseti un teem jastrahdā ar loti listām šprizem un ziteem dsehščameem rihkeem. Bes tam Kurfemē dauds weetās pastahw palihdsibas waj ari šawstarpejas apdroščinaschanas beedribas, kuras šneeds palihdsibu zaur ugunsgrahku nabadsibā un postā krituscheem eedsihwotajeem. Turpreti Leischos schahdu beedribu naw un tapehz apdeguschajeem neatleek zita zela, kā dotees plaščā pašaulē meklet pahrtiku. Leelais posts un nelaimē schai pilsehtinā atstahja uš mani loti nospeedoschu eespaidu, tā ka pasteidsos no tureenes aishbraukt, un 9. junijā dewos zelā uš Warschawu.

III.

No es Warschawâ peeredseju un peedsihwoju.

No Behnes stazijas brauzu zaur Schaulceem, Roschudareem, Landworowo, Grodnu un Belostoku. Wijs ichis apgabals, zik to eespehjamis nowehtot raugotees pa wagona logu, isfkatas loti nabadfigs un noichehlojams. Ehtas ir masas un netihbras un wijur rehgojas nabadfiba pretim. Pee dselszela stazijam reds sliktus pajuhgus stahwam ar maseem, no bada panihkuschem sirgeleem preekshâ. Slikti ir ari leishu apgehrbi, ta ka ichos kauzis ne tuwu newar salihdsinat ar muhsu kursenneekeem.

Wijs tas negribot atstahj us zelotaju loti druhmu eespaidu, ta ka bliju loti preezigs, kad twaika kumelisch muhs beidsot peewisinaja pee Warschawas woksala, fur ichnahkdams un sprauslodams apstahjas.

Warschawa ir loti leela pilsehta ar wairat simststuhkstoicheem eedsihwojaju. Protams, netruhsti ari te nabadfibas un netihribas un dandj ka neglihta, it ihpajchi preekshpilsehtas, bet ir ari loti skaistas weetas. Sewischku eewehribu pelna winas dandsee skaisree pilsehtas dahrsi, ka Sakschu dahrsi, botaniskais dahrsi u. d. ziti; tapat ari dandsee frahschnee teatri.

Ka jau teikts, Warschawai ir wairat simts tuhkstojchu eedsihwojaju, bet winu skaitu naw eespehjamis noteikt. Ar to eet tapat, ka pa Veetawu branztot un pehz zela tahluma prasot. Ja apwaizajees pee fuhrmaneem, zik tahlu ir no A. pilsehtas lihds B. pilsehtai, tad weens atbildes — 18 werstes, otrs — 2 juhdses un 11 werstes, treschais turpreti nemjees apgalwot, ka esot pawijam 19 werstes un $1\frac{1}{2}$ juhdses. Skaidribas turpreti nekahdas neapanahkji, tapehz ka attahlumi tur naw us werstes stabeem apsihmeti. — Gluschi tapat tur eet ar laiku. Ja kahdam prajiji, zik pulkstens war buht, tad tas, peemehram, atbildes $3\frac{1}{2}$; kahds zits teikts — $\frac{3}{4}$ preeksh $\frac{1}{24}$; treschais atkal noteikti apgalwos, ka pulkstens droshi ween buhshot 3 waj 4, waj ari 5. No wijam icham atbildem juhs gudrs netikseet un pareiso laiku neissinajeet, tapehz, ja jums jasteidsas us dselszela staziju un juhs negribeet wilzeenu nojebot, tad jums jadodas zela jau stundas trihs agrak.

Warschawâ man bij isdewiba eepasihtees kahdâ lasitawâ ar dascheem laifrakstu korespondenteem un rakstneekem. Es apwaizajos weenam no teem, zik eedsihwojaju Warschawâ waretu buht? — „600,000 —“ skaneja atbilde. —

„Nê, tas newar buht,“ — teiza otrs. — „Preeksh 15 gadeem ichi bij kauschu skaitichana un tad israhdijs, ka Warschawâ eedsihwo 500,000 zilweki. No ta laika droshi ween buhs kahdi 100,000 zilweki nomirusch, ta ka tagadejo eedsihwojaju skaitu warës rehkinat tikai us kahdeem 400,000.“ —

„Kas par neekeem,“ — esauzâs treschais korespondents. — „Ir taisniba, ka preeksh 15 gadeem Warschawâ bij 500,000 eedsihwojaju, bet juhs aismirsteet, ka ichajos 15 gados droshi ween buhs kahdi 200,000 peedsimusch, jo tagad tatschu tiklab jauneem ka wezeem ir pulka behrnu un tapehz tagad Warschawâ droshi ween wajag buht 700,000 eedsihwojajeem.“

Zeenijamee lasitaji un daikas lasitajas jau pajchi buhs nopratusch, ka ichas atbildes ir daschâ sinâ pahrsipihletas, bet dariju to ar nodomu, lai spilgtaki raksturotu to nesinaschannu, kahda sinamos jantajumos walda pat starp intelligentam personam, un tas daschadâs atbildes, kahdas juhs us weenu un to pajchu jantajumu wareet dabuht. Ta tas bij ari ichai gadijumâ. Wiji spreeda, wiji prahtoja, wiji apgalwoja katrs jawu, bet beigu beigâs tomehr netifu ne pee kahdas skaidribas, zik eedsihwojaju Warschawâ ihstenibâ ir.

Wehla! man tika rahdits kahdâ kalendari 1911. gadam, ka Warschawas eedsihwojaju skaits sneedsotees pee 800,000 abeju dsimumu personam. No icha skaita 15 Proz. ir kreewu tantibas, 35 Proz. ebreju un pahrejee poli, atskaitot nedandj Prozentu zitu tantibu eedsihwojaju. Warschawa ir pehz leeluma, resp. eedsihwojaju skaita, treschâ pilsehta Kreewijâ. Loti leelâ mehrâ tur teek teek peekohta mahruhpneeziba. Sihktirdsneeziba ari loti dsihwa. Us galwenajam eelam pat us trotuareem tirgojas ar wijadu arodu raschojumeem. Us leelatajam un apdsihwojatajam eelam, ka: Malewki, Franziskansti un Dwerda tuhkstojcheem seeweetes tirgojas pat ar nowahritam pupam, kuras tās pahrdod par 1 kap. glahje. Daschas nabadfigas seewinas eeleef pus zitrona spaini auksta uhdens un pahrdod scho „anglu

uhdeni" ſtrahdneekem un fuhrmaneem par $\frac{1}{2}$ kap. glaſſe. Wiſa ſchi "andele" noteek uſ trotnareem. Vaitu no laika gorodo-woji taſ nodſen no trotnara, bet jau pehz kaſdã 5 minuteem ir atkal kaſdas 30 — 40 zitaſ ſeevinaſ klaht ar ſawãm pupam waj uhdeneem un tirgojaſ tahtaſ.

Wehl kaſdu rakſturigu parahdibu man bij iſdewiba Warſchawã nowehrot. Reweenã zita pilſehtã neeſmu peeredſejis, ka mani tizibaſ beedri (ebreji) tiſ leelã mehrã nodarbotoſ ar gruhtakeem darbeem, kã Warſchawã. Te wini ſtrahdã pat kã kaleji, buhwſtrahdneeki, eelu brugetaji u. t. t. Daudſi no ſcheem ſtrahdneekem nodarbojaſ ari kã neſeji, neſdami loti ſmagãſ naſtaſ. Pa 4 — 5 kaſteſ teek ſakraantaſ zita uſ zitaſ uſ tã ſauktã "ahſcha", kuru tad neſejaſ peetiſtrina ſew uſ muguraſ un neſ ſcho 5 — 6 puduſ ſmago naſtu nereti pat 5 trepeſ augſtu. — Re-ſamaſ, ka truhtuſ un wajaſſiba toſ ir iſmahzijuſchi nodarboteſ ari ar gruhtakeem darbeem.

Strahdneeki ſche pelna no 20 lihđſ 50 kap. par deenu, pee kam wineem ir loti gruhti jaſtrahdã. Un tomehr uſ Warſchawaſ eelam war ſaſtapt wehl loti daudſ ſkrandainu, puſkailu ſtrahdneeku, kureem naw nekahda darba. — Ari uo iſglihtotãm ſchkiram ir loti daudſ jaunu zilweku, kuri ſtaigã apfahrt beſ kaut kaſdas nodarboſchanãſ. Kad laiſkraſtoſ parahdaſ kaſdſ ſludinajumuſ, ka jaunuſ zilwekſ war dabut weetu pee kantora darbeem waj tam lihđſigu, tad nereti peeteizaſ ap 500 jaunektu, kuri ſcho weetu grih dabut. Stiſpra konkurenze iſglihtoteem jaunekleem ir raduſdeſ zaur ſeeweetem, kuraſ pehdeja laika eenem waj wiſaſ weetaſ, tã ka pirmajee wairaſ newar nekur darba dabut, jo ſeeweeteſ ſtrahdã lehtaſ. Jaunuſ wihreeſchuſ te war ſaſtapt waj it uſ ſoka katra dahraſa ſehſcham un awiſchu ſludinajumuſ dala meklejam, waj naw kaſda weeta dabujama. Bet ſchahdi gadijumi ir reti, jo weetaſ teek brihwaſ titai tad, kad kaſdſ jaunuſ zilwekſ apſagaſchanãſ waj pahraſaſ nolaidibaſ dehl teek padſihtſ, waj ari kad kaſdſ nomirſt. —

Vaukſtrahdneeku te neredſ un pat labibaſ tirdſneeziba maſ manama. Wairumuſ leelpilſehtneeku pat neſin, ka rudſuſ ſehji, waj kartupekuſ ſtahda. Daudſi domã, ka maiſi, buktãſ u. t. t. ſabrizejot maiſneeki, bet no kureeneſ milti zekaſ, to wini neſin.

Veelruhpneeziba ſche ſpehlẽ loti leelu lomu, konfuredama pat ar ahrſemem. Wiſi ahrſemju ſabriuſ raſchojumi teek ſche uſ mata pakaltaiſiti un daudſi pat kreetni lehtaſ iſgatawoti, bet preze ir daudſ ſliktaka.

Bagatneeku Warſchawã ir pat loti daudſ, bet tee, tã ſakot, paſuhd leelaja puhli maſturigo un nemantigo. Kaſdſ man pat apgaſwoja, ka bagatu lauſchu ſche eſot, ja daudſ, tad 2 — 3 proz. Ziſ leela nabaſſiba ſche walda, peerahda taſ, ka leelſ wairumuſ eedſihwotaju iſdara ſawuſ nepeezeſchamoſ eepirkuſuſ ar graſcheem. Katra bodẽ tee dabuſ pirkt par 2 graſcheem ſweeſtu, par 3 graſcheem gaſu, par 1 graſi rupju maiſi u. t. t.

Pee mumuſ Kurſemẽ lauſſaimneeki ſuhđſaſ par ſtrahdneeku truhtumu, bet te Warſchawã droſchi ween ir kaſdi 200,000 zilweki, kureem naw nekahda darba un tapehz ari naw ko ehſt. Kapehz te ir tiſ daudſ taſdu, kureem darba truhtſi? Pehz manãm domam, weenſ no galwenakeem eemeſleem ir taſ, ka daudſi laudiſ, zenſdameeſ pehz labakaſ dſihweſ, weeglprahtiga kaſrtã ſapluhſt no laukeem un maſakãm pilſehtam Warſchawã, zere-dami te atraſt weeglu darbu un labu pelnu. Tapehz te ir daudſ wairaſ darba ſpehku nekã pateeſiba wajaſſiſg. Wabraſ Warſchawa ween ir tuhtſoſcheem zilweku ſchurp atwiliſinajis, jo katra domã, ka winſch te warẽſ wairaſ nopeluit, iſdeenãſ teatrũſ un konzertũſ apmeklet, waj ari greſnajoſ dahreſoſ muſikaſ noklauſiteeſ un arween pehz jaunakaſ modeſ gehrbteeſ, ar weenu wahrdu ſakot baudit wiſu to, kaſ lauſu ſahđſchã waj maſpilſehtã naw eeſpehjaſ. Sekaſ ir, ka zaur leelo konkurenzi tuhtſoſcheem zilweku paleek beſ darba, zeeſch truhtumu un badu, lihđſ beidſot ſaſlimſt un ir jaeweeto ſlimnižãſ.

Wiſu ſcho poſtu un truhtumu, ko zeeſch tuhtſoſchi un atkal tuhtſoſchi, neſpehji nowehrſt ari daſchadaſ palihđſibaſ un labdaribaſ beedribaſ, lai gan taſ netaupa nekahduſ puhlinuſ nelaimigo labã.

Man bij gadijumuſ eepaſihteeſ tuwaſ ar amatneeku jeb maſo "fabrikantu" ſchauſmigajeem dſihweſ apſtahtleem. Aiſgaſju pee weena no teem, lai eepirktuſ naudaſ maſuſ. Iſrahdijaſ, ka wina "fabrika" atrodaſ kaut kur pilſehtãſ nomalẽ kaſda leela

nama festā stahwā. Un ko es tur atradu? Masā istabelē sehšch schis pats „fabrikants“ ar 18 palihgeem un isgatawo naudas mafus. Weena dala no scheem laudim safehdušchees ap galdu rinki, otra dala sehšch uš „fabrikanta“ seewas gultas, bet preekšch pahrejeem ir peestiprinats labi augstu wirs gultas schaurš dehliš, uš fura sehšch kahdas 3 waj 4 perjonas un strahdā. Preekšch uskahpschanas un nokahpschanas teek isleetota kahda redele. Uš weenigā loga, kas eetaišits beesā muhra seenā, safehdušes otra partija — kahds drehbneeks ar saweem selleem, un schuj. Wini tā eephehtušchees logam preekščā, ka istaba paleef gluschi tumjā un zauru deenu jadedšina uguns. Tai pašchā istabā eerihfots ari kehšis. Tā tad schi weenigā telpa reisē is-pilda ehdamas un gulamas istabu, kabinetu un salona, kā ari kehka weetū; bes tam turpat eeweetojas ari naudas maku fabri-ka ar šewiškām loga telpam preekšch drehbneeka darbnijas.

Gaišs schais telpās bij tik bees un smazigs, ka es newareju elpu atwilt un taišijos no schās smirdonas jau projam dotees, kad peepeschi „fabrikanta“ seewa peesteidsās pee manis un gauduligā balši sahka luhgt, lai Deewa dehl es tatšchu kaut ko nopehrkot, jo zitadi wiseem winu laudim esot schodeen jagawē. „Fabrikants“ pats turpreti swehreja pee sawas seewas un behrneem, ka winšch par wešelu duzi maku tik tikko nopelniot 8 kap. darba algas, kas zelotees weenigi zaur to, ka konkurenze esot pahra leela un ja ari winšch šew maiši nopelniot, tad tomehr winam wehl istruhkstot nomas, jo par scho reebigo zaurumu esot jamakšā 40 rbl. mehneši, bet nesamaksaschanas gadijumā nama ihpašchneeks isšweedišchot to uš eelas ar wišu „fabriku“.

Schahdu masu „fabrikantu“, kuri dšihwo un riškojas lih-dšigos apstahklos, Waršchawā ir tuhkstoscheem. Wini nodarbojas ar daschadeem amateem, kā: puku pagatawojšanu, jostu tai-šiššanu, schlipšu schuhššanu u. t. t.

Ari ar leelakajeem fabrikanteem un tirgotajeem nestahw dandš labak, bet wineem masakais ir credits un wišās weikala darišchanās skaidras naudas weetā teek leetoti wešeli. Par skaidru naudu naw i ko runat. Fabrikants waj tirgotajs pahrod sawu prezī tikai pret wešeleem. Wešela šanehmeis dod scho wešeli ar sawu schiro paratstu tahlak, kur winam ir ja-

makšā un tā schis wešels zelo arween tahlak no weenām rokam otrās, tā ka nereti weens un tas pats wešels ir isželojis zaur 100 rokam. — Ja kahds grib eelift laikrakstos leelakus sludinajumus un winam buhtu jamakšā, teiksim, 20 rbl., tad winšch israksta laikraksta isdewejam wešeli.

Ja weesnizneeks eepehrk preekšch saweem weeseem no meesneeka galu, tad winšch isdod wešeli, maiši pee maisneeka — isdod wešeli, olas un sweestu no lauzineekeem — isdod atkal wešeli.

Ja kahds isdod sawu meitu pee wihra, tad puhra naudu winšch neismakšā wis ņuotam skaidrā naudā, bet — isdod tam wešeli. Un beidsot, ja kahdam wajadšigs eegahdatees leelaku skaitu wešelu blanketes, kuras renteja bes naudas neisdod, tad winšch aiseet pee wešelu blanketu tirgotaja, makšā winam 10 proz. dahrgat un panem wešelu blanketes — ari tikai pret wešeli.

Man schkeet, ka pee mums Baltijas prowinzēs nekur newalda tik leela nabadsība, kā Waršchawā un neweens to ari sche naw peeredsejis.

Tai gan nabadsība Waršchawā ir tik leela, tomehr dšihschanas pehz modes ir wehl leelaka. Peemehram, dascha laba jauna sklufe strahdā fabrikā par 1 r. 50 kap. nedelā. Wina zihgti strahdā nedelu pehz nedelas un krahj naudu, atraudama šew pat kumoju no mutes, kamehr naw eekrahjuše kahdus pahra desmit rublus. Kad schi ņuma tai kabatā, tad wina aiseet uš modes pretšchu pahrdotawu un nopehrk šew jaunū modernu zepuri ar tahdu spalwu, kahdas patlaban ir modē.

Baretu par schām modes nebuhšchanam, pardon, buhšchanam wehl dandš ko pastahstīt, bet lai nesanahtu ar damu pašauli naidā, tad droščibas pehz sawus usskatus par modes jautajumu labak nemas neisteišchu, lai nu tas ir pareiši, waj ne.

IV.

Želā uš Karlsbadi.

10. juniā mehs atstahjam Waršchawu un isbrauzam uš ahrsemem zaur K u t n o un Wlazlawsku — diwām leelām polu pilšehtam, kur atrodas sahls un zukura fabrikas. Aleksandrowā eegahdajamees biletes uš Berlīni un eekahpam wagonā.

Wahzu 3. klases wagonâ telpas ir ļoti maſas un neehrtas. Mehš ſehdejam 8 perſonas, kâ ſilkes ſabahſtas kahdâ loti maſâ wagona nodalâ. Man ſchkeet, war droſchi apgalwot, ka Kreewijas karzeros ir daudſ ehrtaki, nekâ wahzu wagonos. Bet ahrſemneeki ſaka, ka plaſchas telpas maſajot pulka nandas un tapehž jaapmeerinotees, kâ ir. Telpu neehrtibas dehl tad ari nemas newareja dabut gulet.

Mehš iſbrauzam no Aleſſandrowas uſ Berlini ar abtbrauzeenu, kas ateet pulkſten 10. wakarâ. Schim brauzeenam eet lihdſi ari ehdeenu jeb buſetes wagons, kur dabujami wiſadi ehdeeni un dſehreeni. Melaine tik ta, ka wiſs tur pahraf dahrgs, tâ ka newar nemas ſew atlautees tur ko patehret. Mehš panehmam tur tikai wahroſchu uhdeni preekſch tehjas un ſamafſajam par to 25 kap. Glahſe tehjas ar žitronu maſjâ 1 marku (46 kap.); maſa pudelite alus — 1 marku u. t. t. Ja juhs tur iſdſereet 4 — 5 glahſes tehjas, tad jums buhs jamakjâ apmehram 2 — 3 r b l. Weena ſweeſtmaiſite — tik leela, kâ 3 kap. gabals, un gluſchi plahna, kâ rakſtams papirs, ar plahnam paſtpapiram lihdſigu ſweeſta kahrtinu pahrwilſta — maſjâ 2 markas (92 kap.). Ja juhs eedomajatees ſawu iſſalkumu ar ſchâm ſweeſtmaiſitem daudſmaſ apmeerinat, tad jums wajadſes nopirkt maſakais kahdas 30 gabalas un ſamafſat gandrihſ tikpat daudſ rubulus, bet par ſcho naudu juhs wareet Kreewijâ paeht diwreiſ tikdaudſ puſdeenas. Braukſchanas maſja uſ Wahzijas dſelſzeleem ir gan diwreiſ tik leela, kâ pee mums Kreewijâ, bet par to atkal braukts teek diwreiſ tik ahtri, kâ pee mums. Wahzijas abtbrauzeeni noſkreen ſtundas laiķâ 9 — 10 juhdses un peetur ik par 10 ſtažijam tikai 1 reiſi un tad ari tikai uſ 1 minuti.

Berlinē nonahkuſcheem Fridriha eelas ſtažijâ, mums bij japeenem II. ſchſiras fuhrmanis par 1 marku 50 fenig., lai waretu aiſbraukt. No dſelſzela ſtažijas aiſbrauzu uſ jau agrak labi paſiſtamo weeſu namu (Hoſpij) Koku dahrſa eelâ № 9 un 10., kur uſtawejos 4 ſtundas un pehž tam dewos uſ Anhaltes ſtažiju, no kureenes brauzu tahlak. Tâ ka Berlinē mehš eegahdajamees tikai wajadſigos pahrtikas lihdſeklus un ilgak neuſkawedamees tuhli brauzam tahlak, tad ſchimabriſcham par to ari

neka neraſtiſchu. Peedſihmeſchu tikai ihſi, ka no wiſam pahrtikas prezem gala un ſweeſis, te ir ſamehrâ wiſdahrgaki un maſjâ gandrihſ 4 reiſ tik daudſ kâ pee mums Kreewijâ.

No Berlines mehš iſbrauzam uſ Karlsbadi agri rihtâ un brauzam gar Fürſtenwaldes, Lubenawas, Kottbuſchas, Gerkas un Baugenes pilſehtam, kamehr ſajneedſam Sakſijas galwas pilſehtu Dresdeni.

Wiſa garâ pilſehtu wirkne no Berlines lihdſ Dresdeni atſtahj leeliſtu eeſpaidu. Wiſur redſamas tikai leelas, 4 — 8 ſtahwu ehſas ar tuhſtoſcheem garu fabrikas ſkurſteenu, jo Wahzijâ leelruhpneeziba tatſchu ſpehlē galweno lomu, tapehž ka ſemes, ſamehrâ ar eedſihwotaju ſkaitu, ir maſ un laukſaimneezibâ war tik nodarbinata ſamehrâ maſa eedſihwotaju dala, jo wairak tapehž, ka ari pee ſemes apſtrahdaſchanas daſchadas maſchinias teek jo plaſchos apmehros iſleetotas.

Wiſwairak mani intereſeja leelâ Dresdenes pilſehtâ ar ſaweem daudſajeem krahſchnameem un ar ſmalku gaumi iſbuhweeteem nameem, kahdus žitâs pilſehtâs deeſgan reti war uſeet. Beſ tam manu wehribu ſtipri ſaiſtija pilſehtas miſſigais garums. Mehš brauzam apmehram 1½ ſtundas ar abtbrauzeenu un jo-projam wehl gar Dresdeni apmehram 15 juhdses. Dſelſzela linijai gar abâm puſem ſteepjas beſgaligi garas un platas eelas, tâ ka ſweſchneekam tâ ween iſleekas, itkâ te buhtu tikai weena pate pilſehtâ. Gluſchi tâ nu gan naw, jo pilſehtâ ir eedalita eezirknos, kureem katram ſaws noſaukums un kuri ihſtenibâ ir atſewiſchſas pilſehtas, peemehram Neustadt-Dresden, Altstadt-Dresden, Pirnau u. t. t. lihdſ Schandawai.

Pee mums Kreewijâ weena pilſehtâ no otras ir maſakais 2 — 5 juhdses attahlu un ſchâi ſtarpâ ir daudſ tihrumu, meſchu, plawu u. t. t. Te ļoti maſ redſ tihrumus waj meſchu, wiſgaram ir tikai pilſehtâ pee pilſehtas no weenas weetas. No Berlines lihdſ Karlsbadei 8 ſtundu brauzeenâ redſ wiſgaram gar abâm zela malam leelas glihtas eelas, gar kura ſteepjas namu rindas. Wiſâ zela gabalâ gaiſs bij pahrpildits ar miglu un duhmeem, kuri zelas no daudſajam fabrikam.

No Dresdenes ſahkot wiſapfahrt redſami ſkaiſti dabas ſkati,

jo ne par walti scho apgabalu sauž par Sakšijas Schweiži. Dšelszela linija sche eet gar pašču Elbas upes krasu un lokas gluschi tāpat kà upe. Elba schai apwidu tek litšču lotšču un ir dauts tahdu weetu, kur ta drihs pagreeschas atpakal, drihs atkal tek uš preekšču. Gluschi tāpat lokas ari dšelszelsch upei lihdsi. Elbas upe ir schaura, tahda pat, kà muhsu Wenta, bet waldiba winu ir lituše padšilinat, tà ka pa winu war braufat deefgan leeli fugi, twaifoni u. z. Upes krasii abàs pušes ir milšigi augsti un stahwi un pastahw no milšigeem atmeneem, pleena gabaleem u. t. t. Krasii weet weetam apanguschi ar leeleem beeseem mēscheem. Weetam tibri tà isleekas it kà schee stahwee atmena un pleena kalni pazeltos pahri par padebeescheem. Uš scheem augstajeem kalneem ir sabuhwetās dauts leelas un škaištās pilis, kuras mahjo Dresdenes leelakee bagatneeki un milionari. Ja škatamees uš augšču, tad tuhli kriht azis schās škaištās pilis, bet ja paškatamees wehl augstak, tad redsam wehl leelaku škaitu pilu pahri pirmajām pazelamees, tà ka no debesim ir maš kas manams. Redstot un apbrihnojot šchos dabas jaukumus, newilus nahk prah̄tā, zik neeziga ir zilweku mahšla pret wareno dabu, zik neezigi ir tee „dabas škati,” kuros nereti ar labpatišchanu noraugamees kinematografos, pret scheem dabas brihnumeem.

Schaurā Elbas upe ar dšelszela liniju ir dšili apakšchā, bet gar abām pušem pazelas augstu pret debesim atmenaineē, ar mēschu apanguschee kalnaji ar šawām dautšajām, krahšchajām pilim. Dašchas no schām pilim ir buhwetas no peleka, zitas no ogles melna šlihpetā marmora un maksā milsu sumas, tà ka par to nandu, kò weena pate schahda pils ismaksā, pee mums Kurfemē waretu nopirkt leelu muishču ar pahra tuhstoschu puhrweetu semes. Schis škaištās apgabals steepjas tà lihds pat Schandau'as pilsehtai.

Behz apmehram stundu ilga brauzeena gar Elbas krasu, mehs šasneedšam Bodenbachas pilsehtu, kura atrodas uš Austrijas robescham. Sche nu atkal muhsu leetas tika no muitas eerehdneem rewidetās. Pirmo reiži tās rewideja uš Wahzijas robescham pee Tornas un tagad otrreiz uš Austrijas robescham. Uš Wahzijas robescham mehs tikām loti weegli zauri, jo wahzu ee-

rehdnis noprašija tikai, waj mums neesot kahdas mantas, par kura m buhtu muita jamakšā un kad mehs atbildejam, ka naw, tad eerehdnis aishgahja projam, tizedams katram. Turpreti austreeschu eerehdnis netizeja neweenam pašcham, bet iswandija muhsu kurwjus un tšchemodanus dšili jo dšili.

Pee schās rewisijas uš Austrijas robescham tad nu ari norisinajās sekošchs jozigs starpgadijums. Muhsu wagonā sehdeja kahds freewu kungs ar loti garām, dšeltenām uhšam un lihds ar šawu rešno kundsi, kura šawu selta pangšneju nekad no deguna nenonehma, lai gan ta, kà likās, zaur brilles glahšem neka newareja šaredset, bet nešaja pangšneju tik tapehž, lai laudim israhditu šawu bagatibu. Bes minetā selta pangšneja wina bij wehl ar loti dauts selta un briljanteem apkrahwusēs. Schis pahritis, kà likās, bij loti lepns uš šawu bagatibu, neškatotees uš to, ka tas brauza treščās klases wagonā gluschi tapat kà mehs ziti. Ja kahds no muhsu lihdsbrauzejeem garuhšainajam kungam kò waizaja, peemehram, paluhdšā, zik pulkstens warot buht, waj zitu kò, tad winšch waj nu nemaš neatbildeja, waj ari dema ihju un šrupu atbildi: „Это не Ваше дело!" (Ta naw Juhju darišana!). Schahda augstprah̄tiga un eepuhtiga isturešchanās wišus lihdsbrauzejus šipri kaitinaja un wiši brihnijās, kà zilweks warot buht tik uspuhtigs un tà pret ziteem zilwekeem isturetees, it ihpašchi, kad brauz ar teem weenā wagonā.

Pee Schandau'as pilsehtas muhsu wagonā eekahpa ari kahds pehž iškata loti nabadsigs mušikants, kura bij tikai weena rokā. Neškatotees uš to, winšch ar šawu weenu rofu tà bij eemanijees rihkotees, ka prata no šawas wijoles iswilinat loti jaukas un širdi aishgahjochas škanas. Winšch špehleja daščadas jautras un sebrigas melodijas un atrada pee publikas leelu peekrišchanu. Kad mušikants bij beidsis špehlet, winšch, kà jau parasts, ar žepuri rokā apstaigaja wišus pašascheerus, isluhgdamēs pa senigam. Muhsu nodalā wiši pašascheeri eemeta wina žepurē wairak waj masak. Žepnais kungs ar garajām dšeltenajām uhšam turpreti nedewa neka, bet loti uštraukts škalā balši ušbrehza: „Вонъ къ черту", (ej pee welna!) es tewi pa logu isšweedišču! Waj newari eet šrahdat? Behz schahdas ušstah-

ſchanäs nabaga muſikants leeläs iſbailēs ſteigſchus atſtahja muh-
ſu wagonu.

Tad es greeſos pee dſeltenuhſainä kunga un teizu: „Atwai-
nojeet, zeen. kungs! Juhs ſazijat, lai tas nabaga muſikants ejot
ſtrahdat. Waj Juhs neewehrojat, ka winam bij tik weena ro-
ka? Ko tad tahds war ſtrahdat?“

Tad wiſſch atkal palika niſns un uſſleedſa man: „Это
не Ваше дѣло!“ Pa to ſtarpu mehs bijam Bodenbachu ſa-
ſneegufchi, kur muhſu wagonä eeradäs diwi auſtreſchu muiſas
eerehdu un mums paſiaoja, ka katram wajagot ſawu zela ſo-
mu waj kurwi atdarit, jo wini iſdarifchot rewifiju, lai pahlee-
zinatos, waj Auſtriä neteek eewefas aiſleegtas leetas. Mehs
wiſi tuhliſt atdarijam ſawas zela ſomas, kurwus u. t. t. un,
kad rewifija bij pamatigi iſdarita, ſahkam ſawas leetas atkal
ſakahrtoſ. Bet kad rewidenti bij nonahkuſchi pee kunga ar ga-
rajam dſeltenajam uhſam un uſaizinaja to atdarit ari ſawu leelo
kurwi, lai to waretu zauri iſmeklet, tad wiſſch pa paradumam
rupji atbildeja: „Это не Ваше дѣло, у меня ничего нѣтъ!“
(Ta naw Juhsu dariſhana! Man neka naw.) Kad eerehd-
ni redſeja, ka wiſſch ne domat nedomä ſawu kurwi atdarit,
tad tee paſchi pahrgreeſa ſaites un atdarija kurwi wakä. Weens
no eerehdneem eebahſa ſawu roku dſili kurwi ſem welas, warbuht
zeredams atraſt tur apakſchä Kreewijas zigaretes, bet drihſ ween
wiſſch aiſ ſahpem eekleegdamees atrahwa ſawu roku ſtipri aſi-
nainu atpakat. Kā iſrahdiſas, eerehdniſ bij ſawu roku uſgruh-
diſ uſ daudſ ſchujamäm adatom, kuras winam bij dſili meeſä
eeduhruſchäs. Kamehr wiſſch nopuhlejäs atſwabinat ſawu roku
no adatom, wagonä no wiſjam puſem ſahka atſkanet iſbailu klee-
dſeeni. Gemeflu tam dewa leels ſkaiſs pelu un ſchurku, kuras
ſahka no ſawa zeetuma — leelä kurwja ahra ſchmaukt. Weena
pele eedrahſas eerehdnim taiſni uhſas, otra aſis, treſchä auſi u.
t. t. Kad wagonä eſoſchäs damas pamanija ſchurkas un peles,
täſ ſahka pilnä kaſlä breht un waimanat. Daſchäm uſnahza
hiſteriſkas raudas un frampji, daſchas pagihba.

„Ko tas noſihmē?“ nopraſija eerehdniſ dſeltenuhſainajam
kungam. — „Iſſkaidrojeet ahtri!“

Tagad dſelten uhſainaisneatzirta wiſ wairs pa ſawam pa-

radumam: „Это не Ваше дѣло“, bet nobijees ſahka ſtoſti-
damees atwainotees un kā praſdams aiſſtahwetees: „Zeentjamee
eerehdu fungi! Es neefmu wainigs. Es ... es ... man ...“

„Ko juhs gribejat ar tām ſchurkam un pelem eefahkt?
Kahdä ioluhkä Juhs winas wedeet ſew lihdsi? Paſkaidrojeet
drihſi! — eerehdniſ ſtingri nopraſija.

„Iſſtahſtiſchu Jums ſkaidru pateſibu“, — dſeltenuhſainais
maſleet ſanehmees teiza. — „Eſmu muiſchas ihpaſchneeks ne-
tahlu no Odejas. Neſen es laſiju kahdä laikraſtā, ka Winē
eſot loti leels ſoologiſkaiſ dahrs, kurā atrodotees wiſwiſadi
dſihwneeki: ſiloni, lauwas, tihgeri, kaſi un daudſ ziti wairat
miljonu rublu wehrtibā. Schai dahrsä eſot pat baltas un
melnas peles un ſchurkas. Tad man eefchahwäs prahtā, ka tur
es waru labas rebes taiſit. Silonu un lauwu, ehſelu un ſtahr-
tu man naw, bet ſchurku un pelu milſigs daudſums. Tapehſ
es nolehmu weenu partiju no ſawām ſchurkam un pelem uſ
Wini aiſweſt un tur pahrdot ſoologiſkā dahrsä waldei. Es täſ
atdoſchu lehti. Wajag dſihwot un dſihwot laut! Un lai wa-
retu ſoologiſkā dahrsä kungus pilnigi apmeerinat, tad apſoliſchos
peesuhtit wineem wehl weenu partiju. Bet par to naudu, ko
par ſawām pelem un ſchurkam dabuſchu, es nopirkiſchu ſawai
ſeewinai leelu modernu Wines zepuri; täpat ari ſelta damu
pulkſteni ar briljanteem. Nu, ſeewin, kaſi, waj es neefmu ti-
kai ſkaidru pateſibu runajis?“

Eerehdu uſluhkoja winu ſahkumä iſbrihnijuſchees, bet tad
weens no wineem ſtingri teiza: „Nedomajeet ar mums jokus
dſiht! Tee jums neko nepalihdsēs. Mehs ſaprotam gluſchi
labi ar ko mums te ir dariſchanas. Waj wehl nepeeteek, ka
melnas ſchurkas un peles ir eewafajuſchas mehri no Kinas
Charbinä un wehlaſ pat Odeſä, kur tuhſtoſcheem zilweku ir
zaur winam galu dabujuſchi. Tagad Juhs taiſatees ſchäs
ſchurkas eewefi ari Auſtriä! Ne, ne, no muhſu rokam Juhs
wairs wakä netiſjeet. Euhdsu, tuhliſt nahzeet mums lihdsi uſ
poliziju, lai waram protokolſu ſaſtahdit un tur Jums buhs da-
ſchas deenas japaleek, kamehr teeſa dos ſawu ſpreedumu. Ja
wehlatees, wareet nemt lihdsi ari ſawu kundſi par beedreni un

laika pakawetaju. Muhju teesa Jums gan rahdis, ko tas nošimē mehginat mehri eewasat Austrijā!"

Pehz ūcheem wahrdeem eerehdni abus ūchurku tirgotajus aishweda. Mehš pahrejee pašascheeri bijām loti apmērinati ar ūchahdu leetas gala isnahkumu pirmahrt tapehž, ka tagad dšelten-uhšainais ūchurku kungs dabūs labu atmaksu par ūawām rupjibam un ūawu zeetširdibu pret nabageem un otrkahrt tapehž, ka pehž winu abu aishwešanas mums bij eespehjams wagonā ehrtaki eerihkotees.

Austreeschu multas eerehdni atstahja uš mani loti labu eespaidu. It ihpašchi winu zepures — apakšā platas, bet augšā ūchauras, iškatas loti ūkaištas. Eerehdni runaja pa leelakai datai wahžiski, poliški, tšekiski un ungariški.

Pusstundu wehlat mehš jau bijām nonahkusi pē Teplizas, leelas peldu un weškoschanas weetas preekšch uerwu šlimneekem u. z. Un tablat arween tablat weda muhs twaika kumelšch, kamehr beidsot ūšneedsam ari muhju zēla mehrki — Karlsbades pilsehtu Bohemijā, kur ūaplūhst no wišām pašales malam šlimneeki. Pē wofšala leels ūkaišs fuhrmann jau ūagaidija wišus „mihšos“ weesjus, it ihpašchi tos, kureem naudas pilnas kabatas. Ari mehš peenehmam fuhrmani un branžam uš weesnizu, pē kam par 15 minutes ilgu branžeenu dabujam ūamafšat 4 kronas (160 kap.). Tē nu mehš jau uš pirmā šola dabujam pahrlēezinatees, ka ūchai pilsehtā ir wajadsigs loti dandš naudas, tapehž ka wiši ūche leekas labi ūamafšatees. Ari weesnizā mums negahja labak, kur mehš par weenkahrschu masu istabinu augšstahwā par weenas naktis pahrguleschanu dabujam ūamafšat 10 kronas (4 rbl.),

V.

Karlsbadē.

Karlsbadi nekahdā šinā newar ūalihdšinat ar muhju peldu weetam, kā Dubulteem, Kemereem, Majoreem u. z., jo ūche muhju rubulam naw leelas wehrtibas.

Karlsbadei ir 18,000 eedšihwotaju, bet wafaras laikā starp

maja un augusta mehnešcheem ūchis ūkaišs pawairojas 3—4 kahrtigi, jo tad ūche ūaplūhst peldu weesi no malu malam. Tā 1910. g. wafarā Karlsbadi apmeklejuški 68,894 peldu weesi, kuri wiši bij ūeigušchees ūchurp meklet ūew wešelibu un isleetot wišus dabigos wešelibas awotus. Ir dandš peldu weetu Wahžijā, Franzijā un Austrijā, bet wišur arween ir weena waldošā waloda, nazionalas eerašchas u. t. t., kas dandšeeem zittanteescheem lahgā nepatihk. Turpreti Karlsbade ir wahrda pilnā nošimē starptautiska peldu weeta, kur wišām tantam ir ūawa preekšchtahwiba un ūawas teesibas. Tapehž ari wišeem labprahrt patihk ūche eeraštees. War eedomatees, zik raibs tapehž ir peldu weesu ūastahws. Wi eelam juhs wareet ūastapt japānus, kineeschus ar garām bišem, wahzeeschus, frantschus, freevus, italeeschus, kirgišus, Galizijas juhdus ar loti gareem ūwahrkeem, turkus ar ūarkanām ūestam galwā un 4 ūewam blakus, ūpaneeschus, ungarus, amerikānus, afrikaneeschus u. t. t. Man stahstija, ka tē esot apmekletaji no wairak kā 100 tantibam. ūche iškatas glūhki kā mašku ballē, tikai ar to starpibu, ka mašku ballē weesi ir maškoti, bet tē ir wišs dabigi, katrs ūawā apgehrbā tāpat kā mahjās. Neweens tē nekantrejas par ūawu apgehrbu waj ūawu walodu, bet drihšak lepojas ar to. Tihri tā isleetas it kā ūwehts meers buhtu eestahjees wirs ūemes, ka wišas tautas ūaweenojuschās un eenāids pret zītām tantam galigi ištudis.

Otrā rihtā muhju pirmais darbs bij ušmeklet dšihwokli uš 4 nedelam. Dšihwoklus ūche war ušmeklet pehž iškahrtuem, kurās peestiprinatas pē namu durwim un uš kūrām stahw ar ūelta burteem ušrakšis „Dšihwoklis“ waj ari „Istabas“. Dšihwokli tē maksā no 30 lihds 600 kronu par nedelu (1 krona = apm. 35—40 kap.). Apakšchejee dšihwokli ir loti dahrgi. Mehš atradam peemehrigu dšihwokli „Salwator“ wafarnizā par 20 kronam nedelā, tuhliit tur apmetamees un eeraštijām ūawus wahrdus mahjas grahmatā.

ūchejeenes eedšihwotajeem ir ūewiškā patišchana uškrāšot pantinus, dšejas, peeminas ušrakstus u. t. t. uš namu ūeenam tā ahrpušē, kā eekšpušē. „Salwatorā“, kur mehš eedših-

wojam, preekshnamâ us seenas ar selta burteem bij uskrahjots jekojchs uskrahjis:

„Par peemini, ka 1. nowembri 1712. gadâ Wina Majestate Peters I. Kreewijas Zars bij eera-dees us pilsona Wenzla Erba kahsam ar Sabini Stohr schini namâ, kuru toreis janza „Pee bruhnâs stirnas“, bet tagad „Salwator“.

Gar namu, kura mehs dshwojam, tek masa upite, Teple pehz nosaukuma. Teple tek zaur wisu pilsehtu zauri un no abâm pusēm ta ir eeshogota ar dšells margam. Retablu no muhsu eedshwes pee scha schoga ir peestiprinata neleela iskahrtne, us kuras ar selta burteem stahw jekojchs uskrahjis:

„Schai weetâ lihds 1895. gadam stahweja Pfau'a nams, pee kura buhwes 1712. gadâ Peters Seelais strahdaja kopâ ar muhrneekem.“

Beidsot dewamees zelâ us awoteem. Zitâs peldu weetâs weselibas awoti parasti mehds buht waj nu kahdâ seedoščâ, puku dahrjâ, waj ari us klaja lauka. Karlsbadē ir zitadi eerihkots. Te awoti atrodas wakejâs ehkâs ar juntu pahri. Galwenais awots, us kuru apmekletaji wiswairak dodas, ir tã jank-tais „Mühlbrunnens“. Winšch atrodas starp leeleem wezmogēem pihlareem. Bet lai desmiteem tuhstojchu zilweku wijsi us reisi nesadruhsmetos pee awota, tad pee ta ir eerihkoti 3 gari gangi jeb ejas, tã ka apmekletajeem jaeet us preekšču trijâs rindâs pa pahram ween un allaschin jaturas pa labi, kamehr nonahť pee mehřka. Tur pee awota stahw tšebetras škaištas un isweizigas šķukes, weena paker juhju dšeramo tranku no rotas un pašneeds to otrai un tã tablak, kamehr trauks naw nonah-zis apakščâ pee pašcha awota. Jums jaeet tablak, kamehr no-klussteet awotam otrâ pusē, kur juhju trauks stahw jau preekščâ ar weselibas uhdeni pildits. Zitas 4 šķukes, tapat weena otrai pašneegdamas ir juhju tranku jau padewuščas augščâ, kur kahda škaišta meitscha jums pilno tranku pašneeds, pehz kam jums steigščus ween jadodas projam. Tahdâ kahrtâ weenas štundas laikâ teek apkalpoti un atlaisti 30—40,000 apmekleta-

ji. Pa uhdens dšerščanas un pastaigasčanâs laiku spehlē 2 ka-peles stihgu muškas.

Karlsbadē ir pawisam 16 weselibas awoti. No milšigo kalna atmenu dabiskâm plaisam iswerd Karlsbades weselibas awoti, kuri pašstami jau wairak kã 500 gadus. Sabtumâ laudis tos apbrihnoja tikai kã krahščnu dabas brihnumu škai-stajā mešcha eelejâ, bet drihs ween jahka nowehrot ari šcho awotu uhdens dšeedinošcho eespaidu us zilweku organišmu.

Karlsbades weselibas awotus weens no pirmajeem aprak-stiija Fabians Summers 1571. g., wesdams wina teikšmaino us-eeščanu šakarâ ar uhdeni pirmo leetoščanu.

Pehz wezeem nostahsteem keisars Karlis IV. šchajos kalnos un eelejâ, kur tagad iswerd karstee uhdeni, un kur tajos laikos bijušči leeli mešchi un stranjas mešcha upites, reis jarihkojis leelas medibas. Kahds junis, kas ar leelu sparū dšinees pa-kal kahdam medijumam, nejanušči eekritis duhštē, kur tagad kar-stais uhdens ar tahdu sparū ahrâ werd. Alis leelâm jahpem junis jahzis breešmigi kauft. To ijsirdušči, medineeki steig-šchees turp, domadami, ka junim usbuzis kahds mešcha swehrs un to eewainojis, bet israhdijees, ka tã wis naw; turpreti wini atradušči juni dumbrajâ eestigušču šchehligi waimanajam. Ap-luhkojot israhdijees, ka uhdens tur ir stipri karstis.

Medineeki par šcho atradumu šinojušči keisaram un peh-dejais ar leelu pawadonibu dewees turp apskatit šcho dabas brih-numu. Tad keisars un wina ahrsti naktušči us domam, ka šchahds dabigi karstis uhdens waretu buht loti spehžinojšchs un dšeedinojšchs, tã ka ar to warbuht waretu dandš gruhtas meesas kaites un šlimibas aisdšibt. Tã ka keisars šlimojis ar weenu kahju un beeschi zeetis leelas jahpes, tad winšch nolehmis ismehginat karstâ uhdena eespaidu wispirms pats pee sawas meesas. Panahku-mi bijušči loti brangi, jo drihs ween bijuse manama laboscha-nâs. Par to keisars loti nopreezajeos un pawehlejis ap to weetu usbuhwet ehkas, lai padaritu to apdshwotu un lai šlim-neekem buhtu kur apmestees, kad tee tur eerodas ahrstetees.

Kopich šcheem teikšmainajeem laikeem winâ mešcha eelejâ ir dandš kas pahrgrosijees, bet awoti un kalni ir palikušči tee

paſchi. Agratais noſaukums „Brudler“ ir uſturejees wahrda „Sprudel“ (atvars, awots) un blakus galwenajam awotam wehlaſos laifos ſahka eewehrot un iſmantot ari maſat karſtos un maſat uhdens bagatos awotus.

Galwenajā awotā (Sprudel) uhdens ir 58 gradi karſis pehz Neomira un taſ iſwerd 41,000 heftoliteru*) karſta uhdena 24 ſtundu laiſā.

„Dſirnu akā“ (Mühlbrunnen) temperatura ir 39 gr. p. R. un taſ iſdod 100 heftoliterus 24 ſtundu laiſā. Œho awotu ſahka leetot tikaſ 16. gadu ſimteni.

„Jaunajā akā“ (Neubrunnen) temperatura 47 gr. p. R., ta iſdod 40 heftoliteru un leetot ſahka 1746. gadā.

„Tereſes akā“ (Theresienbrunnen) temperatura ir 45 gr. un „Bernharda akā“ (Bernhardsbrunnen) 46 gr. p. R. Œhee awoti bij jau 16. gadu ſimteni paſiſtami, bet leetot toſ ſahka tikaſ 18. gadu ſimteni.

„Pils aku“ (Schlossbrunnen) atrada 1769. gadā behrni ſmiltis ſpehlejotees. 1784. g. ſcho awotu, peenahzigi eerihkoti, nodewa leetoſchanā. Taſ ir augſtaſais no wiſeem awoteem, un uhdens temperatura winā ir tikaſ 33 gr. p. R.

„Dirgus aku“ (Marktbrunnen) uſgahja un ſahka leetot 1838. gadā. Temperatura tur 32 gr. p. R. —

„Keiſara Karla awots“ ir leetoſchanā kopſch 1871. g. Taſ iſwerd no kahdas klinſchu alaſ, kura keiſars Karlis maſgajees.

„Klinſchu awotā“ (Felsenquelle) temperatura ir 49 gr. p. R., „Keiſara akā“ (Kaiserbrunnen) 38 gr.

„Elizabetes awots“ un „Keiſara Frantiſcha Joſefa awots“ ar 51 gr. karſtu uhdeni ir pehdeja gadu ſimteni leetoſchanai eerihkoti un nodoti.

Wiſi ſhee awoti ir no ſemes zaur garām rorem ar kraheem ſaweenoti, no kureem paſtahwigi deenu un naſti tek karſis uhdens. Starpiba ir tikaſ temperaturā, ziſ gradu karſtu uhdeni katrs awots dod. Rā jau no augſcheja ſarakſta redſams, uh-

*) 1 heftoliterſ = apm. 81 ſtopeem.

dens temperatura ir daſchada, ſahkot no 32 lihdi 58 gradeem pehz Neomira. Poti intereſanta ir tā ſauktā „Pils aka“ (Schlossbrunnen). Ta atrodas uſ augſta akmena kalna, kura wirſu paſchā widu zilweſi ir preekſch wairak ſimtu gadeem dabiſko awotu paplaſchinajuſchi, iſzirſdami akmenainajā klinti platu un dſilu aku. Uſ leju wed daudſ akmena trepeſ. Kad ſcho uhdeni grih dſert, tad jaſtahjaſ tuhſtoſcheem zilweſu garajā rindā un ja-marſchē kā ſaldatam, kamehr katrs pehz kahrtas nonahk pee akas; tur katram peenahzejam kauſu panem kahda jauna ſtuke un padod to otrai lejaf ſtahwoſchai, ta — treſchaj un tā tablaſ, kamehr beidsot kauſs waj glahſe zaur 15 rokam ir nonahziſ lejā pee uhdens un ar uhdeni pildits tahdā paſchā kahrtā zaur 15 zitu meitenu rokam teef akas otrā puſē augſchup paſneegts, kur juhs to wareet ſanemt.

Œhis uhdens ir jadſer pa malkeem, kā tehju mehdiſ dſert, un pehz ¼ ſtundas war dſert otru glahſi.

Blakus „Pils akai“ ſtahw augſis akmena monuments jeb peemineklis ar no akmena iſzirſteem zilweſu tehleem. Apakiſ ſcheem tehleem uſ peeminekla akmeni ar ſeltiteem burteem eegraweſs, weenā puſē

„Per sanctos Istos

A Divva nos

Sanktissima Trinitas“;

bet otrā puſē

„Lavs Deo Patri

Deo Filio Deo spiritui sancto“.

Wehl intereſantaks ir patſ leelaſais jeb galwenais awots, tā ſauktais „Sprudel“, kaſ 1 minutes laiſā iſwerd 200 literus*) karſta uhdena. Œhka, kaſ-pahr ſcho awotu uſtaiſita, ir wiſa no ſtikla. Sahles widu ſtahw leels fontans, no kura widus ar warenu ſpehku iſſchanjaſ leela, reſna uhdens ſruhkla ap 40 metrus**) augſti.

Pee ſcha fontana ſtahw 8 jaunas meitenes miſkſtos, baltos gumija mehtelos gebrbuſchās, ar baltām gumija zepurem galwā, lai aiſſargatos no uhdens ſruhklaſ. Rokās winam ir gari koka ſpeeki. Kaſ wehlaſ ſcho uhdeni dſert, taſ paſneedſ weenai no

*) 1 literſ = apm. 8 ſtova.

**) 1 metrs = apm. 3 ½ pehdas.

skutem jawu kausu, kura to peestiprina pee sawa speeka un pabahsch sem uhdens struhklas. Weenâ azumirli kaus ir pilus ar karsto uhdeni un teef Jums pajneegts otrâ pusê, kur zitas skutes to ir no speeka nonehmuschas. Wijs tas norisinas loti ahtri.

Es mehginaju istaujat, no kureenes schee kirstee uhdeni zelas un kapehz teem ir tik leels dfeedinoichs eespaidis us wis-wisadâm slihibam, ka laudis no wisâm pajaules malam schurp steidsas un ifgadus 60—70,000 zilweki mekle te weselibu. Man tika weenfahrschi pajkaidrots, ka wijsi schee 16 awoti nahkot loti dšili no femes eekicheenes. Schai apgabalâ, kâ wehrojams, esot apakšchse es wulkani jeb uguns wehmeji kalni un schajos kalnos wajagot buht leelam wairumam degošchu akmena oglu, zaur furâm zelotees karstais uhdens. Uhdens temperatura tomehr neesot ifgadus weenada. Schee karstee uhdeni, kuri nahkot no wulkaneem, attihstot oglu skahbo dsells oksidulu, magnesiju, fosforu, bromu, jodu, jehrschahi, ruhgtu sahli u. t. t. Tapehz ari schee uhdeni kuri, šaturot tikdaudš mineraliju, esot noderigi preeksch daschadu slihibu ahreischanas, it ihpajchi preeksch zutura slihibas, mihsalu skahbes, kunga slihibam, gifts, neeru, aknu un farnu kaitem. Schee uhdeni isdsenot no zilweka organisma wijas nederigâs šastahwdakas, tikai pa winu leetošchanas laiku wajagot eeturet loti šingru dieti (ehschanas un dferischanas fahrtibu).

Scho awotu uhdeni isleeto neween dferischana, bet ari preeksch wannam. Bes tam te dabujamas ari šuhnu wannas, preeksch kam wajadsigâs šuhnas teekot peegahdatas no Franzenbades.

Karlsbades pilsehta pate šahw dšili eelejâ. Wisapfahrt pilsehtai pazelas loti augsti ar meschu apanguschchi kalni. Us kalneem pa mescheem ir šabuhwetâs leelas pilis, weesnizas, restorani u. t. t.

Karlsbadê wijsi nami ir 6—8 šahwi augsti, bet loti daschados stilos buhweti. Architektura ir loti skaisa un nami isgresnoti ar krahschneem selta eespeedumeem. Daudš nami ir no pelekâ waj melna marmora ar feltiteem usfaksteem. Sewiſchki skaisi isfkatas weikali, jo winu ahrejâs seenas eelu pusê naw ne no koka, ne no muhra, bet no beesâ, slihpeta stikla, kâ ka no eelas wiju war redset, kas weikalos atrodas un kas tur no-

teef. Zeelakâ dalâ namu ir eerihkoti zelamee aparati, kâ ka eespehjamis isbehgt apgruhtinojcho trepju kaphschanu, bet weegli un ahtri war pazeltees 7. waj 8. šahwâ un tâpat nolaisstees lejâ.

Weikalos seenas pa leelakai datai ir apflahtas ar spogulu glahši, kâ kâ šimteam elektrisko lampinu gajimâ wijs mirdš un laistas, kâ pajaku walsi.

Pee namu seenam ahrupe lihdš otram šahwam ir wisgarâm eerihkotas gipsa puku dobes, ar semi pilditas, kuras aug feedošchas pukis, kâ roses u. t. Schâs puku galerejas isfkatas loti skaisi un puſchko namus daudš labak, nekâ glesnotas pukis.

Gelas kuras wed augschâ us kalneem, ir wisgarâm apbuhwetâs ar labakajeem nameem un hoteleem, kâ ka no eelejas us augschu štatotees isleekas it kâ schee nami atraštos gajâ — padeweschos.

Pa pilsehtas widu tek jau peeminetâ Teyles upite. Jai gan schi upite ir gluschchi sekla, tomehr preeksch dascheem gadeem ta reis pahrpulhdinajuse wijsu pilsehtu un nodarijuse miljoneem rublu leelu šandejumu. Pahrscho maso upiti it us pahra dešmit šoleem ir usbuhweti dahrgi tiliti. Tas ween jau peerahda, žif bagatai wajag buht schâs pilsehtas kasei, ka ta wareja isdot tikdaudš naudas preeksch dandseem gluschchi leekem tilteem. Schis jantajums mani ikdeenâs nodarbinaja un kahdâ nakti es par to redseju dihwainu šapni.

Es šapnoju, ka Karlsbadê man loti labi patihk un šapni nolehmu apmeštees sche us pastahwigu dšihwi un palikt par Karlsbades pilsoni. Kâ ka te ari ebrejeem ir zilweku teešibas, tahdas pat kâ wijsu zitu tautu peederigeem, tad weetejâ pilsehtas walde mani weenbalšigi usnehma par sawas šabeedribas lozekli. Tuhlit otrâ deenâ pehz usnemšchanas es jau eesneedsu pilsehtas waldei 3 jaunus projektus.

Manš pirmais projekts bij schahds: Kâ ka Karlsbadei ir tikdaudš nekam newajadšiu tiltu pahrs maso Teyles upi, bet daschâs pilsehtâs Kreewijâ naw neweena, pat loti wajadsiga tilta, un ka, peemehram, šarp diwâm pilsehtam Zeetawâ — Wezun Jann Schagari ir 300 gadus wezs, šapnwis tils, kur širgi un pajuhgi lihdš ar zilwekeem kriht zaur tiltu zauri un noslihkš,

tad Karlsbades pilsehtas walde waretu masakais 2 tiltus atdahwinat un nofuhit us Kreewijn.

Un ko juhs gan domajeet! Mans projektis tika weenbaljigi peenemts. Wehl tai pajcha deenâ es ismeklejos diwus labakos tiltus un liku tos aissuhit us Kreewijn: weenu us Schagari, Kaunas gubernâ, bet par to otru newaru wairs labi atzeretees, bet domaju, ka liku to nofuhit us Slehtam, netahlu no Kuldigas, fur paher Wentas upi naw nekahda tilta un laudis brauz teeschi zaur upi, bet kad uhdens Wentâ fazelas, tad fatikime pawisam teef pahtraukta.

Sawâ otrâ projektâ es greešos pee pilsehtas waldes ar šchahdu luhgumu. Tâ ka es esmu nowehrojis, tad Karlsbades pilsehtai ir 10 leelas twaika uguns dšehšchamâs šprizes, bet kâ esmu dširdejis, tad Karlsbade wehl nekad naw deguše un laifam ari nekad nebegs. Kapeh; tad šchai pilsehtai wajadšigas tikdaudš dahrgas šprizes? Turpreti pašaulē ir kahda pilsehta Kuldiga, Kurfemes gubernâ, fur ugunsgrēhki ir deesgan ikdeeniška parahdiba, bet preekšč twaika šprizes jau kopšč gadeem krahj naudu, — tikai newar un newar deesgan šakraht, jo wehl arween stahsta, ka truhštot wajadšigo lihdsjeklu. Waj eewehrojot to Karlsbades pilsehtas walde newaretu buht tik laipna un dahwinat Kuldigai weenu weenigu twaika šprizi, tapeh; ka tur ta ir koti wajadšiga, jo beescho ugunsgrēhku deht neweens zilweks newar buht drošchs par šawu mantu un dšihwibu.

Ari šchis mans projektis atrada peekrišchannu un tika peenemts, tã ka wehl tai pajchâ deenâ ismekleju labako twaika šprizi, kura maksâ 20,000 markas un liku pa dšehšjeku nofuhit us Kuldigu.

Mans treschais preekščlikums bij zekojs: Sihmejotees us wišam amerikaneetem, kuras eerodas Karlsbadē uhdenus dšert, waj ari šawu škaistumu israhdit un palepotees ar šawam modernajam zepurem un dahrgajam zepuru špalwam, tapat ari us žitâm glaunâm damam, kuras brauz šchurp bagatus bruhthannus šwejoj, pilsehtas waldei jaisdod obligatoriski noteikumi, kuri wesekojchanâs eestahdes pahrwaldei dod teesibu wišam amerikaneetem un žitâm modes damam nonemt špalwas no zepurem, jo tās tatšču maksâ 10 lihds 300 markas gabalâ un peh; ma-

nâm domam ir gluschi newajadšigas gresnuma leetas. Tapeh; projektâ jikti aprahdiju, ka kaseereem, kuri eekasē ahrsteschandâs nodokli, dodama ari teesiba atnemt dahrgas špalwas un nodot tās pilsehtas waldei, kurai tās wehlat japahrdod. Ir paredšams, ka pilsehtas walde šchahdâ kahrtâ eenems miljonus kronu nandas. Wiša šchi nanda isleetojama preekšč truhzigu waj apdegušču zilweku pabalstišchanas, peemehram, preekšč Žahniščku, Schagares un Pundelomas apdegušcheem eedšihwotajeem Kreewijâ, lai nelaimigee waretu šawu isšalkumu apmeerinat un šawas mahjas atkal usbuhwet.

Lai gan eedrošchinats no šaweem pirmajeem panahkumeem, es biju gandrih; pilnigi pahrlēzinats, ka ari šchis mans projektis tiks peenemts, tomehr ar to es iskritu pilnigi zauri. Schim projektam radâs daudš pretineeku, kuri pret to zehla nopeetnas eerunas. Ja pilsehtas walde, — tã wini teiza, — liskhot atnemt bagatajam amerikaneetem, kuras Karlsbadi apmeklē, wišas zepuru špalwas, tad wairs neweena dama us Karlsbadi nebraukšhot, zaur ko pilsehtas kasei zelschotees miltīgi šaudejumi, jo pee amerikamu damam mineraluhdenu dšerščana špehlejoj loti masu lomu; galwenâ leeta tatšču esot, ka amerikaneetes gribot šche pašchas šewi un šawas zepures israhdit wišai pašaulē. Es gan mehginaju wehl šawu projektu glahbt un liku preekščâ pahrgrošt to tahdejadi, ka katrai damai jadod kaut weena no šawam špalwam, bet mani pretineeki nelaidas ari us to.

Tã mans treschais projektis galigi iskrita zauri un es par to tã noškaitos ka usmodos no meega un redseju, ka wiži mani projekti un panahkumi ir bijušchi — šapnis. Šapih; uslehu no gultas, ahtri apgehrbos un gahju uhdeni dšert, pee kam par nošchelojchannu atradu, ka wiži tilti joprojam stahw šawâs weetas.

* * *

Schodeen mehs isgahjâm paštaigatees zaur pilsehtu us leelako weetejo weesnizu „Pupp“. Gahjâm pa Sprudel eelu un un Wezo Plawu eelu. Wišs tapat kâ žitur pilsehtâ krahščni un glauni eerihkots. Gar abâm eelas malam gresni 6—8 stahwu nami, daudš no teem no marmora, ar pazilateem apšeltiteem sitla burteem aprahstiti. Weikalu miltigajos škatu logos

mirdſ un laiſtas dahrgakee gredſeni ar dimanteem, briljanteem u. z. dahrgakmeneem iſrotati. Te ir dabujamas rotas leetas, kas maſjā 50,000 lihds 500,000 r. Tās wiſwairak pehrf bagatee amerikani, lai waretu aiſweſt no Karlsbades ſaweem mihlajeem dahwanās. Gar abām eelas malam aug wezas reſnas leepas. Weenā riudā ar ſcheem kokeem gar abām eelas malam uſſtahditi gari galdi, ar ſarkanu plihſchu apklahti, uſ kureem ſalikti wiſjadi wihi u. z. dſehreeni, daſchadi ehdeeni, dahrgi uſkoſchamee, ſchokolade u. t. t. Wiſs tas ir preeſch mihlās publikas, preeſch ſmalkajeem weeſeem. Damas un kungi ſeſch ap galdeem un eebanda daſchadus gahrdumus. Kelnari melnās frakās nolaſa weeſeem no azim, ko katram ſirds wehlejās. Teef ehſis un dſerts tā ſakot uſ eelas. Baſchā eelas widā ir ſchours zeſch preeſch fuhrmaneem, automobileem un weſumneekeem. Ja pee mums Kreewijā tā buhtu, tad muſſu fuhrmani droſchi ween buhtu aiſwikuſchi lihdsi daſchu labu galdu ar wiſeem ehdeeneem un dſehreeneem un daſchu labu bagatu amerikaneeti ar wiſu leelo modes zepuri. Te turpreti tas wehl naw atgadijees.

„Pupes“ weeſniza paſtahw no 6 miſſigām muhra ehſam, kuras atrodas labakee hoteli un reſtorani, kā ari dahrgakee dſihwoſki preeſch Amerikas miſjonareem.

Weeſnizas preeſchā ir apaſch laukums ar kokeem apſtahdits. Pa ſtarpam ſtahw ſimteem apklahti galdi un paſtahwigi ſpehlē leels muſikas orkeſtrs. Apſalvotaju perſonals jaſtahw weenigi no damam. Katra dama baltā uſwalkā ar ſelta numuru uſ kruhtim ir kelnereene.

Uſ ſcha leelā laukuma iſ wafarus ſalaſas apmehram 3—5000 weeſu. Schās weeſnizas ihpaſchneeks ir palizis miſjonars un weenigi zaur mihlajeem peldu weeſeem, kuri te padſihwo labu deenu. Stahta, ka 4 mehneſchu laiķā ſchi weeſniza apgroſot ap 4 milj. rbl.

Geſchpuſē weeſniza ir loti ſkaista un gresni eerihkota. Logi miſſigi leeli un weetām wiſa preeſchejā fronte ir no ſtikla. Seenās ir apklahtas ar ſpogulu glaſi, waj ari kraſjotas mihlſtā baltā kraſjā ar ſeltā ſpeestām pukem. Bahr augſtajām durwim noſarajas dahrgas ſihda gardinas, kuras maſjā tuhſtoſcheem kronas. Apgaiſmoſchana paſtahw no 500 lihds 1000 elektriſku

ſwetſchu gaiſmas, tā ka wafaros te ir daudſ gaiſchaks nekā deenā.

Amerikani melnās frakās ſehd ar ſawām damam gluſchi turu pee logeem, ehd, dſer un piſpo dahrgus zigarns. Baga-tee amerikani ſewiſchki mihl ehſi un dſert waj nu uſ eelas, waj ari gluſchi turu pee logeem, lai wiſi redſetu, kaſdus ſmalkus ehdeenus tee ehd un kaſdus dahrgus wihi u. z. dſehreenus tee dſer un kā wini ar ſawām damam amiſejas. Naudai preeſch wineem naw nekahdas wehrtibas, jo tapehz jau tee ir no Amerikas uſ Karlsbadi brankuſchi, lai ar ſawu bagatibu labi iſplahtitos.

Ikkatram namam ſche ir ſaws noſaukums. Tā, peemehram, ir Schillera, Goethes, Heines un Waſchingtona nami, „Reaiſmirſti mani“ un daudſ ziti.

Wiſas eelas ſche ir ar aſfaltu brugetas un no branzejeem nekahds troſknis nezeļas. Trihsreis deenā eelas teef ar uhde- ni aplaiſtitas, lai nezeļtos nekahdi putekſi. Pat ſplaut uſ eelam ir ſtingri aiſleegts, nerunajot nemaſ par zitām netihribam.

Fuhrmaneem ſche ir ſmalki, melni ſpihdigi rati. Sirgi wiſi ir loti leeli un dahrgi no tihras angļu ſugas, bet wiſi beſ aſtem. Fuhrmani neſā ſmalkas melnas gardibenes. Sirgu leetas ir ar ſudraba apſalumeem un ſudraba monogrameem wirſu, tā ka ſpihd un laiſtas ween.

Simteem automobilu ſtahw uſ eelam publikas rihzibā un konfure ar fuhrmaneem. Ar to nebuht negribu teikt, ka wini iſeet uſ zenu „noſiſchannu“. Tā nebuht naw. Wiſi wini eetur leelas un ſingras zenas. Reſkatotees uſ to, ka ſche ir miſſigs daudſums fuhrmanu un automobilu, wineem wiſeem ir pulka darba un tee leekas labi ſamaksatees. Peemehram, puſſtunda branzeena maſjā 2 r. 50 kap. Ja kaſdam uo wineem eepraſas, kaſehz tee nem tiſ dahrgas zenas, tad atbilde ſkan, ka 5 mehneſchu laiķā wineem wajagot nopelnit preeſch wiſeem 12 mehneſcheem, tapehz ka peldu laiķs paſtahw titai 5 mehneſchus. Wiſas ſmagakas mantas teef pa leelakai dalaſi weſtas ar leeleem ſtipreem wehſcheem, waj ari ar 2 ſuneem, kurus eejuhds ratos un kuri war pawilkt ari deeſgan ſmagus weſumus.

War redset ari apfahrt braukajam glaunas, skaisas ekipa-
šas, kurām preekščā aishuhgti 2 skaisi balti ehseki. Bet brauk-
ščana ar teem ir loti dahrga un ar teem brauz wiswairak
slimneeki.

* * *

Kahdā deenā mehs isgahjam pastaigatees us šchejeenes aug-
stako kalnu „Hirschenprung'u" (Breescha lehzeenu). Us tureeni
jaet bij pa wairakām eelam un pehz tam jajahk kahpt kalnā.
Kahpjot jaet bij gan garumā, gan platumā, us preekšču un
atpakat. Beidsot pehz 2 stundam nonahjam pašā augstakā wee-
tā, no kureenes war pahreddset wiņu pilsehtu, kura gul dīli
apakščā. Seelee nami no šchejeenes iiskatas kā spehtu buhdi-
nas un zilweki — kā skudras. Bija loti skaisis un leelisks
skats.

Us kalna staw leels melns peemineklis, kas uzeltis Austri-
jas keisarenei Marijai Teresijai par peeminu. Turpat ir ari
wehl otrs peemineklis, us kura ar selta burteem stahw eegrawets:
„Peters Leelais, Kreewijas keisars, apmetleja 1711.—1712.
gados." Turpat eegraweti ari wiņu Kreewijas leelknasu wahr-
di, kuri lihds pehdejam laikam ir Karlsbadi apmetlejuschi.

Drušku semak stahw katoku krusts, wehl 3 trepes semak ir
kahds milsu atmens, us kura usthadits breešča tehls no bron-
ša. Tas pazelas augsti pahr flintim, lai wiša pilsehta un wiši
winas apmekletaji waretu to redset. Šhis breešča tehls us-
stahdits par peeminu tam gadījumam, ka keisara Karla IV. su-
nis no šča kalna dīnees pakat breedim lihds pat lejai, zaur
ko, kā jau angščā atstahstits, ir useeti šiltee weselibas awoti.
Tapehz ari šhis kalns lihds pat šchai deenai šauzas par „Hir-
schenprung", t. i. breešča lehzeenu.

* * *

Zitā reise isgahjam pastaigatees pilsehtas otrā pusē. Šhis
gahjeens mums aishnehma 3 stundas laika. Tur atrodas tā
šauktais „Frantscha Josefa angstums" — kahds loti augsts kalns.
Us šča kalna ir bes tam wehl loti augsts tornis un ja šamat-
šā 20 helerus, tad no paščas angščas ar tahlskatu war ap-
skatit loti tablu un plaschu apfahrtui. Lai gan tur nekahdu
ehku naw, kā weenigi šhis tornis, tomehr tur war ari dabut

ehst un dsert, kā ari šapirktees skaisas paškartes, ja ween nau-
da ir kabatā.

Treščā pusē Karlsbadei ir tā šauktais „Keisara dahrs",
kahdu wersti attahlu no pilsehtas. Vihds tureeni ik 5 minutes
eet automobili, omnibusi u. t. t. Zeliš us tureeni wed arween
kalnā angščā. Tur ir skaisa leela restoracija ar musiku, Teni-
ša spehli u. z., wišs tas wiswairak preekšč „miljonareem" ame-
rikaneem, kureem ehdeens pilsehtā neimek, kapehz tee isbrauz us
Keisara parku pachstees.

Gewehribu pelna ari tas, ka šchai dahrsā dauds weetās ir
nolikti daschadi ehdeeni un maiše preekšč putneem. Weeteja
dšihwneeku aishahwibas beedriba naw aishmiruse pa peldu šeso-
nas laiku gahdat ari par putnineem un nolikt preekšč wineem
baribu, lai tee tad jo jautraki skandinatu šawas dšeesmas un
usjautrinatu weesus. Bet waj par šcheem šahrnoteem dšeeda-
tajeem ari pehz wasaras 5 mehnešcheem tapat teek gahdats, to
nesinu pateikt. Tapat nesinu ari, waj par zilwekeem šche tapat
teek gahdats, kā par putneem, waj ne.

* * *

Kahdā deenā mehs šanehmam teatra lapu, kurā bij šinots
par kahdu jaunu lugu, kas tai pašā wakarā bij uswedama.
Lugas nosaukums bij: „Diwkauja starp diwām damam". Pee-
mums Kreewijā mehds teikt, ka „angus ir laba leeta", bet,
protams, tikai tahdā gadījumā, ja tas ir kahdai zītai personai.
Tā mehs ari nodomajam, ka diwkauja naw šlikta, ja ta noteek
starp zītām personam un tapehz nolehnam noskatitees šchai damu
diwkaujā un wakarā aishgahjam pirmo reisi us weetejo teatri.
Teatra ehka ir loti skaisa, romeešchu stilā buhweta. Smalkas
marmora trepes, ar dahrgeem tepikeem pahrklahtas, wed us ang-
šču. Wišur elektriska apgaismoššana. Apakščā wišas loščas
ir eenehmuschi bagatee amerikani preekšč šewis, šawām šewam
un meitam. Jau par leelu gabalu bij redsams, kā damu ro-
tās mirdseja un laistijās dahrgee dimanti un briljanti. Mehs
panehmam biletes par 2 kronam gabalā. Muhju weetas bij
3 trepes angščā, bet ar labu brilli ari no šchejeenes wišs bij
skaidri šaredsams. Sahkumā spehle labs stihgu orkestrs, tad
pazehlas preekščkars un us škatuwes parahdas dauds aktrises
šihda apgehrbos ar briljanteem. Dasčas no tam tehrpusčas

jaunmodes bifikhu swahrkos. Wijs ir tik skaiſti un leeliſti, ka apmekletaju ſajuhjma drihſ iſlauſchas ſkalos applauſos.

* * *
Schodeen pehz puſdeenas mehs iſgahjam paſtaigatees kahdu werſti ahrpus pilſehtas. Pa kreiſi mums tezeja Teples upite, pa labi wiſgarâm akmenains kalns, kurâ iſzirſts zelſch, pa kuru gahjam. Kalns ir loti augſts, apaudeſis augſchâ ar daſchadeem lokeem. Pee augſtâs akmena ſeenas gar zela malu peeſtiprinatas marmora plates ar daſchadeem uſrakſteem. Tur eegraweti daſchadu augſtu perſonu un waronu wahrdi, kuri ſimteem gaduſ atpakał dſihwojuſchi un darbojuſchees un ari Karlsbadi kahdreij apmeklejuſchi. Weet weetâm akmena ſeenâ iſkal-ti laukumi, uſ kureem noweetotas ſikka kaſtes. Schais kaſtes ſalikti daſchadi akmeni, kuri no ſcheem Bohemijas kalnajeem iſrakti. Tur ir kriſtali, almodins, jaſpirs, opali, ſmaragdi, rubins, puleereti un nepuleereti, ſahkot no 5 kap. lihds tuhſtoſcheem rublu wehrtibâ. No ſcheem kalneem nahk gandrihſ wiſi tee akmeni, kuri mirdſ muhſu damu un kungu ſelta gredſenos. Manâ weikalâ ſtahw pahrdofchanaſ ſimteem gredſenu ar ſmalkeem akmeneem un te nu man bij iſdewiba dabâ apſkatitees, no kureenes ſche dahrgree akmeni teek iſrakti.

Augſtajâs akmena ſeenâs daudſ weetâs iſzirſtas trepes, kuras wed uſ meſchajinajâm kalnu wirſotnem. Un kaſ taſ intereſantakaſis — apakſchâ kahdâ weetâ ir iſzirſtas un eerihkotas teatra telpas. Staigadami augſchâ pa meſchu juhs nemaſ newareet eedomatees, ka dſili apakſchâ patlaban ſpehlê teatri. Taſ wijs ir tik romantiſki ſkaſti un peewilzigi, ka ſchis teatrs meſchâ apakſch ſemes teek loti ſtipri apmeklets.

Tai paſchâ deenâ pret wafaru mehs apmeklejam weetejo muſeju. Wiſpirms jau ſtipri nobrihnejos par to, ka ſchai muſeja wiſeem apmekletajeem eeeja ir par brihwu. Muſeja apakſch-telpâs uſſtahditi tikai daſchadi akmeni, ſahkot no gluſchi maſi-neem un beidsot ar 5—6 pehdas augſteem. Behz krahſas ſchee akmeni ir loti daſchadi. Daſchi no teem ir pat ſeltam loti lihdsigâ krahjâ. Sewiſchki eewehrojams ir, ka daudſi no ſcheem akmeneem loti lihdsinajas ſiwju un zitu dſihwneeku tehleem, kahdâ weidâ tee ſemê atraſti. Ir te ari loti daudſ dahrgakmeni,

kuru wehrtiba ſneedſas miljonos. Wehribu pelna ari wezas, loti reſnas dſelfs rores, ar akmenainu maſu pilditas. Gadu ſimtenus atpakał tâs leetotas pee uhdens wadeem, bet ar laiſu peeſehrejuiſchas ar uhdeni eſoſchâm mineralu dalam un gluſchi aiſanguiſchas.

Muſeja augſchſtahwâ ir leels krahjums wezu gleſnu un daſchadu wezlaiſu leetu, kâ glaſſchu, porzelana tranſu u. t. t.

Wafar, 8. juliâ apmekleju weetejo ſinagogu. Schi ehka iſmakſajuſe ap 2 miljoni kronu. Geſchpuſe ſeenas ir ar dabikâm oſola koka platem pahrlahtas, kurâs eegreeſti daſchadi ſihmejumi un uſrakti ar daudſ ſeltijumeem. Wijs iſſkatas loti ſkaſti un elektriſkâ apgaiſmoſchana ſcho krahſchnumu wehl ſtipri paweizina.

Apmekletaji bij tikai bagati laudiſ. Wiſpahrigi nemot ſche Karlsbadê es nabagus neeſmu redſejiſ. Starp apmekletajeem bija ari daudſ ofizeeru un augſtaku eerehdnu. Zaur ſawu iſchak-libu un puhlineem ebreji te ir ſaſneeguſchi eewehrojamu labſlahjibu un bauda lihdsigas teeſibas ar wiſu zitu tantibu peederigeem. — Dſeedats teek ehrgelu pawadibâ peedalotees damu forim, kaſ ſtahw augſti pahrlanzeli. Rabiners ir augſti iſglihtots kungs, jau ſirmgalwis, kurſch gadâ dabujot ap 40,000 kronu algas. Wiſch tur ja ſkaſtu runu, kâ ka man loti gribetos to wiſu ſaweem laſitajeem atſtaſtiit, bet deemſchehl papirs un druka ir par dahrgree un tapehz eepaſiſtinaſchu zeen. laſitajus ar ſchâs runas ſaturu tikai ihjumâ. Schis garidsneeks leekas labi paſiſtiam ſawu draudſi. Wiſch nerunaja par dahwanu doſchannu nabageem, tapehz ka te newalda tahds truhkums un poſts, kâ pee mums Kreewijâ. Wiſch ari nerunaja par winpaſauli, par paradifi waj elli, bet weenigi par ſcho paſauli un tagadni.

Sawai runai par pamatu wiſch bij nehmiſ 1. nodalu no wezas deribas, kur ſtahw rakſtiſ par zilweku mihleſtibu, ka katram zilwekam wajag ſawu tuwaku mihlet. Ar to ween wehl nepeeteek, ja wihrs mihlê ſawu ſeewu, waj ari kahdu zitu perſonu no ſawas tantas. Turpreti katram zilwekam wajag mihlet un zeenit ſawu tuwaku, pee kahdas tantibas un tijibas taſ ari nepeederetu, weenalga lai taſ buhtu kriſtigs, waj turks, waj

pagans. Ja wijsi zilweki turetos pee schas mahzibas, tad ne-notiktu nekahda netaisniba, jo kur ir ista mihlestiba, tur nošee-gumeem un pahrfahpumeem naw weetas.

Wina runa bij loti interesanta un pamahzojcha. Katrâ sinâ no tās wareja neshahdsinami wairak mahzitees, nekâ no weetejâ teatra ar wina dâmu diwkanjas israhdem.

Schodeen ap pulksten 10 rihâ isgahju pastaigatees kopâ ar jawu kaiminu. Mans kaiminš ir wihrs no 46 gadeem, deesgan laba isskata, bet ar gluschi failu galwu. Neweena weeniga mata neredš. Winšch pastahwigi eedsihwojot Berlinē un atbrauzis uš Karlsbadi uhdenus dšert un jawu weseleibu uslabot. Sarunâ ar mani winšch suhdsejās, ka weikala darišchanas neejot tik labi, kâ buhtu wehlams, pee kam loti beeschi skatijās jawâ kabatas pulksteni. Beidsot es nenozeeetos winam eewaizatees, kapehž tas tik beeschi pulksteni skatas.

— Ja, redseet, — winšch atbildeja, — leeta tahda, ka man taisni pulksten 12. jateek weenâ weeta kahdâ šwarigâ darišchanâ. Nošlehpums tas nekahds naw un ja Zums laiks atleek un ir patišchana, tad wareet nahkt man lihdsi uš šchejeenes prezibu kantori.

— Waj tad Zuhš wehl neprezejušchees, es drusku pahrsleigts eewaizajos.

— Ja gan, esmu wehl neprezejees, — winšch atbildeja. — Schajos laikos leelpilsehtās nemehds ar prezeščanos steigtees, isnemot gadījumus, ja trahpas laba partija. Schodeen man gan ir laba isfredse. Lasiju scha rihâ awiše, kur kahda dâma ar 50,000 markam puhra nandas meklē sew dšihwes beedri wezumâ no 40.—46. gadam un tahds es taisni esmu. Ja man isdodas scho lomu wilkt, tad esmu laimigi zauri: waru samakšat wijsus sawus parahdus un usjahkt jaunū weikalu. Waj nahkseet man lihdsi, tad došimees tuhli turp?

Es isteizu sawu peekrišchanu un abi aigahjam uš prezibu kantori. Te mans beedrs greešās pee kantora preeščhneeka ar luhgumu dot winam tuwatās sinas par dâmu C. L., kura isšludinajusēs schas deenas numurâ. Kantora preeščhneeks ušschihbra sawas grahmatas un pehž neilgas mekleščhanas pateiza,

ka scho prezibas kahro bagatneezi jauzot tâ un tâ un ka wina dšihwojot Berlinē, Fridricha eelâ Nr. 103. Pee tam winšch parahdija ari schas dâmas fotografiju. Bet tikko mans beedrs bij fotografiju panehmis rokâ un tajâ eeskatiijeēs, winšch eefleedšās kâ no odses dšelis.

— Scho dâmu es pasihstu, — winšch tad teiza tahdâ balši, no kuras wareja noprašt, ka tas ir sawās zeribās wihlees.

— Nu, tas jau wehl labak, ka eseet pasihštami, — teiza prezibu widutajs.

— Kas tas par labumu, — atbildeja prezibu kandidats plezus rausidams. — Es tatschu skaidri sinu, ka schai dâmai naw neweena dabiga soba mutē; ta pastahwigi nesâ leekos sobus.

— Ta jau naw nekahda nelaimē, — atteiza prezibu widutajs. — Gluschi otrabi. Tahdâ gadījumâ wina dandš masaf ehdis un par gadu Zums aistaupijees prahwa sumina.

— Bet es sinu, ka schai dâmai ir ari wehl ziti truhkumi. Wina labi neredš un ir tâ šakot pusakla.

— Ari tas nebuht naw šikti. Sedomajatees tik, ka pehž kahjam Zums war gaditees eelaištees mihlestibas šakaros ar kahdu zitu pasihštamu dâmu, waj ari ar sawas seewas škaisto istabas meitu. Tâ ka Zuhju nahkoščâ seewa jau tagad ir pusakla, tad ar laiku ta warbuht paliks gluschi akla un nekâ neredšes. Zaur to Zuhš isbehgseet dandš weltigam kildam un nepatišchanam.

— Tur Zums warbuht ir taisniba, bet schai dâmai ir wehl kahds leels truhkums. Winai naw weenas kahjas un ta lež uš krukem!

— Tas nu nekahdâ sinâ naw šikti. Kad Zuhš buhseet apprezejušchees un wakaros schad un tad eedomajatees apmeklet zitas pasihštamas dâmas, šakeet, waj tad Zums buhs patihkami, ja seewa uš pehdam škrees Zums pakal un taijis škandalu? Waj naw dandš labak, ja seewai ir tik weena kahja un ta ir špeesta sehdet mahjās, kamehr Zuhš wareet netrauzeti amifetees ar sawam draudsenem zauram naktim.

— Bet zeenijamais kungs, — teiza tagad prezibu kandidats, — ja nu ari peenemam, ka wijsi no manis usrahditee

truhkumi ihstenibâ isnaht tikai wiham par labu, tad weenu truhkumu Juhs tatichu newareseet noleegt. Es sînu, ka ichai dâmai ir leels kupris mugurâ un no ta tatichu wiham naw ne masakâ labuma.

— Kupris paleef kupris, — atruhza prezibu widutais, — bet Juhs jau praseet kaut ko pawisam neespehjamu. Juhs gribeet dabuht seewu ar tik dauds naudas un pee tam bes kahdas wainas. Scho weenigo neezigo wainu Juhs tatichu warejat atstaht neewehtrotu.

Ar to peetika. Prezibu kandidats ahtri panehma sawu jepuri un steidsâs pa durwim ahrâ. No zeretâs laimes partijas winam nefas neishahza. Saihdâs un klusedams tas soloja pa eelu, tâ ka es eeskati ju par labaku no wina atwaditees un do-tees us sawu eedsihwi.

* * *
- Pai gan Karlsbadê ir wairaki simti leelaku weesniizu un restoranu, fur itgadus teef usnemti ap 80,000 peldu weesu, to-mehr schejeeneeschi rehkina, ka weesu skaitam wajagot wehl pee-augt. Tapehz sche raduschees ari usnehmigi kapitalisti, furi ir fehruischees pee jaunu leelu hotelu eerihkojchanas. Tâ sche ir nodibinajusês leela afziju fabeedriba, fura usshafuse buhwet mil-su hoteli „Imperial“, kas ismaksaschot ap 15 miljonu fro-nas un furu nodomats pilnigi gatawu dabut lihds 1912. gada peldu fesonai. Schai hoteli buhs telpu preefsch wairak tuhfto-scheem personu. Jannais hotels atrodas us toti augsta kalna, mescha widu. Pai weeseem buhtu ehrtâ satiksme, tad stary ho-teli un pilsehtas zentru ir eerihkots elektrijs drahts tauwas dsels-zelsch. Preefsch scha dselszela zaur afmenaino kalnu ir isjirsis tunels un pa scho tuneli, kas tikai masleet eeslihi wed no kal-ua lejâ, ik par 5 minutem eet weens wagons augschup un le-jup. Schis wagons ir eerihkots stary diwâm resnâm drahts tauwam un tâ ka fleedes, pa furâm tam jaripo, wed gandrih gluschi stahwu kalnâ angichâ, tad tikai ar toti stipra elektrijsa spehka palihdsibu ir eespehjamus to wajadfigâ ahtrumâ angichâ usdshht un tâpat ari nowehrst pahrlleezigu ahtrumû pee lejâ brauf-schanas. Bet ja nu kahdreis gaditos, ka elektrijsa spehka wa-di, waj ari zits kahds eerihkojums peepeschi fabojetos un wa-

gons paliktu sawâ walâ, tad laikam gan ne no wagona, ne ari no pajasheereem nefas wairs pahri nepaliktu. Schis fasku lausoschais brauzeens weenai perjonai maksâ tikai 10 helerus. Pa braufschanas laiku tumjschais tunels ir ar elektribu gaijschi apgaijsmots.

Wehl eewehtrojams sche ir tâ sauktais „Orfenna teatrs“, kas gluschi zitadi eerihkots kâ ziti teatri. Te uswed tikai dascha-dus raibus preefschnefumus. Wispirms ir wingroschana, ko is-pilda kungi un dâmas, tad scho klaweeru musiika, humoristiski preefschnefumi, kuplejas, komedijas, daschadas dejas un kinema-tografa bilshu israhdes. Wiswairak mani sche intereseja pahrghebrichanâs brihnumi kahdas dâmas ispidijumâ. Leelâ sahle wispirms redsama kahda dâma, fura pahrghebrusês par felneri un runâ wihtreechu balsi. Pehz brihtina ta isheet pa weenâm durwim ahrâ, lai pehz dascheem azumirkleem atgreestos pa tur-pat blakus esojcham otrâm durwim par leijerkasneeku pahrghebrusês ar leijerkasti us muguras. Tad wina isheet atkal ahrâ, bet jau pehz kahdas sekundes atgreeschas pa otrâm durwim scho-reis zelojochas dâmas weidâ ar zela sominu rokâs. Tâ wina atfahrto scho iseejchannu, pahrghebrichanos un atkal eenahfichannu zitâ argehrbâ un weidâ kahdas 30 reises, pee kam ichi pahr-wehrichanâs no weenas perjonas otrâ noteef pawisam netizamâ ahtrumâ — 1 lihds 2 sekundu laikâ. Muhju dâmam buhtu gan eet izams eet pee schâs gehrbichanâs mahflineezes pamah-zitees, jo zik dauds laika gan winâm nepaeet, kamehr tâs teet ar sawu tualeti galâ.

Preefsch apmekletajeem ichai teatri ir klasti galdi ar daschadeem ehdeeneem un dschreeneem. Pahribnejos, ka gandrihs wijas dâmas sche stipri dser alu. Pahra stundu laikâ, kamehr preefschnefumi turpinajas, dascha laba dâma te isdser 5—6 un pat wehl wairak leelus kausus Pilshenes alus gluschi tâpat kâ kungi. — Schis teatrs wispahrigi atstahja us mums gluschi labu eespaidu.

(Turpmak wehl).

Selta un fudraba

leetas.

Selta laulajamos gredsenus (tā sauktos laimes gredsenus) no 5 rbl. pahri sahlot, un 6, 7, 8, 10, 12, 15 rbl.

Selta gredsenus ar un bei afmencem 700 jaunafos safonos no 1 rbl. gabala sahlot un dahrgaf.

Selta gredsenus ar briljanteem, dimanteem u. t. t.

Selta pulksteni kehdes, rofu sprahdes auksarus, saktas, selta medaljoni ar selta fakla kehdem; selta un fudraba pulksteni brelofi.

Sudraba pulksteni kehdes, ehdamas karotes, tehskarotes, saktas. Sudraba peugeroti.

Selta un fudraba pulkstenus

preeksch damam un kungeem.

Jaunfudraba, nikela, melnos u. baltmetala

pulkstenus un kehdes.

Pee selta un fudraba leetu pirkshanas wahrs teef ar skaitteem burteem 5 minutu laika par wolti eegrawets.

Katram pee manis pirktam pulkstenam bodu lihdsi galwojshanas shmi par pareisu eeshanu us 2 gadeem.

Selta un fudraba leetu islabojumi teef ahtri un labi isdariti.

J. Gawronsky,

Ruldiga.

Preeksch tahsam un ballem

eeteizu sawu bagatigo iswehli:

linu welas, ta: elsinu preekschinas, apfaklites, manshetes u. t. t., ta ari papira welu, baltu un krahfotu.

Jaunaka fasona schlipfes, wifadas krahfas.

Staistuma seepes, oderi, pomades, bruhtes plihwurus, marschalu pukes, zimbuss, totiljonu ordenus, iluminaziju lateranus, konsetti, statu tartes preeksch Amora pasta u. t. t.

Daschadas dahwanas

preeksch tahsam, dsimshanas un wahra deenam, ta: jaunfudraba serwijas, zukura tranzinus, modinatajus pulkstenus, rakstamas leetas, lukturus, puku wahses, galda naschus, spogulns wifados leelumus, leetus fargus un leetus mehletus.

Ahdas prezes,

portmanejus, mafus, zela somas, wehstulu mapes u. t. t.

Drehbju birstes, galwas birstes, lobu birstes un kemmes.

Kabatas ugunotajus, gaischas laternas, musturu grahmatinas, matu kemmes, atlasa lentas, pehrles wifadas krahfas, fakla kehrites ar medaljoneem, jaunfelta broshas, speekus, sekas, glahses lukturus, gumija jostas, ekelejamas adatas, zelojuma furwjus, tische-modanus u. t. t.

Wispahrigi pee manis juhs wareet dabut wifas tas prezes, kuras zitur Ruldiga naw dabujamas.

I. Gawronsky,

Ruldiga.

Pilnvara.

Mēs apakšā parakstījusies zaur šāo ezeļam **J. Gavoronſky kungu** par savu
veeniģo preekſchahwi Kuldigā un apkārtnē un pilnvarojam vian, pahrdot wiſus muſu
fabrikatus, tā:

muſikas instrumentus

un itihgas

par fabrikas zenam, tā ori vīaentes pašellejums uſ teem.

Gavoronſky kungs apgahdas un pahrdoš wiſu pehš zenu ſarakſta par **fabrikas zenam**.
Šchis zenās cerekſtinati muſikas un ſuhſiſchanas iſderumi, tā ſa godajameem piſejeem ir no
ſwara un leels labums, ja tee ſarvās vajadzības greſſiees pee **Gavoronſky** ſga, taſpehš ſa
wiſiſch pahrdoš par **fabrikas zenam** un prejes neteek zaur ſtarpiſgotajeem ſarahrſhinatās.

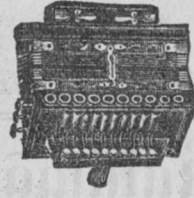
Brabli Schuyter,

Markenkirchenā (Sakſijā).

Uſkauzotees uſ augſchējo pilnvaru pagodinos ecekti godajamai publiķai ſchahdas prejes toti
leelā iſwehļē.

**Harmonikas,
Mandolines,
Gitares,
Zibtares,
Wijoles,**

**Pubſchamos instrumentus,
Signala rāgus,
Klarnetes,
Fleites,
Balalaikas.**

Katrā laiķā leelā iſwehļē kraħjuma.

Beſ tam pedahvojū

italeeſchu ſihgas preekſch wiſeem muſikalisteem instrumenteem
no 3 kap. ſahſot, wiſas pehš Schuytera zenu rahditaja. Ja
gahitos, ſa weens waj otrs preekſchmeis no kraħjuma buhtu iſgahjis, tad uſ pašellejumu 8 deenu
laiķā to peregahdashu. Wiſas iſderumms, ſa paſa naidu, mutu u. ſ. uſaemas ſabrikants.

Muſinibas rakſti.

No brakhu **Schuyternu fabrikas** zaur **J. Gavoronſky** ſgu, Kuldigā, eſmu piſiģis weenu gitari par
18 marķam ar tuen eſmu toti apmeerinatās.

Zaur **J. Gavoronſky** ſgu, Kuldigā, nopirku no brakhu **Schuyternu fabrikas** Markenkirchenā (Sakſijā)
wijoli par 60 marķam un 4 ſpehļejamas lihties, ar to es eſmu toti meerā un toti paeiģis par apgahdashanu.

Ar beħnu wijoli, tuen zaur **J. Gavoronſky** ſgu nopirku no brakhu **Schuyternu** firmas eſmu toti
apmeerinatās. Dabas ſkanas un zena meħrena.

J. Gavoronſky, Kuldigā.

Godalgots
ar 5. šķēlīti un
3. sudraba
medaļiem.

Ministrijas
goda dip-
loms 1911.
gadā.

Grand Prix Romas izstādē 1911. gadā.

Skaidrums seepes „Ideal” 765.

Matja 20 kap. gabalā.

Scho seepju lee-
lais patehrejums
ir labākā leezība,
par visu augsto
labumu.

Dabonamas viņas
apteeķu pretīšu
pārdošanas.

Lai no mašvehr-
tīgiem pataldiri-
najumeem issar-
gatos, luhdsam
pee pirtschanaš
labi eewehrot
Nr. 765.

Sanotāji lūgju peena seepes Nr. 775 atšwabina no ahdas netihromeem.
Matja 40 kap. gabalā.

Seepju un parfimeriju fabrikas sabiedrība „Wenus”
Markowicz un Plöhn.

S. Feitelbergs, Ruldigā,

Deepajas eelā Nr. 7, Gabbes namā.

Peedahwā fawu leelo krahjumu

gatawu garderobju.

Pilnigus apgehrbus, kleitas, bluhšas un mantelus preefch
fungeem un dāmam.

Mehtelus un Ichaketes jaunakos fasonos.

Manfakturas prezes, kā arī modernas hutes un zepures.

Peenemu pastelejumuš uš wifadeem apgehrbeem pehz mehra, kuri
teef pagatawoti manā pašā darbnīzā.

Solidas zenas un glihtu darbu apsolidams, sīhmejos
augstzeenībā

S. Feitelbergs,
drehbneeku meistars.

W. Weisa

mahkslas un skaidkrasotawa, kā arī
kimiska masgatawa, Ruldigā.

Peedahwajos godatai publikai jaunu audumu, wadmalaš un
puswadmalaš **welschanai, dekateerešchanai un schkeh-
rešchanai**, pehz jaunakās metodes un ar wispilnigakām
mašchinām, kuras audumus toti peetaupa; peenemu arī wilmu
kahršchanai un wehršchanai, krahšochanai sīhda,
wilnas, kofwilnas un linu deegus, kaut kura patihkamā krahšā;
tahlak ušnemos wifadu audumu **krahšochanu un kimisku**
tiharšchanu, kā: sīhda, wilnas, puswilnas, pusšīhda u. t. t.
walkatu isahrditu un neisahrditu, kā arī wateeretu mehtelu, jaku,
fwahrku, deku u. t. t., katrā tihkamā krahšā, ar pastahwofchu
apreturu un bes ka tihritu waj krahfoto preefchmeto fasonu
pahrgrositu. Bes tam wehl sagatawoju audumus preefch medibu
ušwalkeem un zeka drehbem, kuri uhdēni zauri nelaišch.

Sawus godatus pastelletajus luhdsu laweem pa-
lībštameem mani tablak eeteikt.

 Lehtas zenas.

Apsnīga apstallejumu ispidišchana.

== Fabrika ==

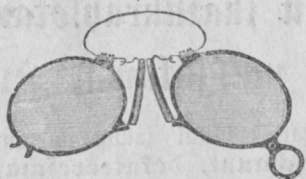
Želgawas un Numbas eelu stuhri Nr. 10.
pee malkas tirguš, pašā namā,

 Ruldigā.

Labu padomū

waru dot wīseem teem, kuri jau gēdos wezafi klūwuschi un furu azis tapeh; palikuschas wezafas, tā ka teem grahmatu un laifrakstu lasifchana ir apgrūhtinata. — Wīseem teem eiteizu eegahdatees no mana leelā krahjuma

**Labu
krīstala**

brilli
jeb

pangšneju:

tehrauda, nīkēla, jaunšelta un šelta (56%) eeleekamos par daščadām zenam, kas wīneem atwehēs jaunās azis.

Katra brille teef preefšch katrām azim uš mata peemehrota. Bej tam eeteizu:

barometrus,

no 3 rbl. 50 kap. lihds 10 rbl., ar furu palihdsību Juhs wareet 24 štundas eepreefšch šinat nahkoščas laika pahrmainas, wehju, wehtru, leetu, jaušu šaulainu laiku u. t. t.

Daščadus termometrus

īstabas termometrus, logu termometrus mašgajamo wannu termometrus.

Mikroskopus, lupes, lašamās, glahšes, deg-
glahšes, wairojamās glahšes.

Tahlfkatus,

ar kureem war juhdsēm tahlu redset un t. t.

J. Gawronsky, Kuldīgā.

Beedribas nams,

Kalna eelā Nr. 6. Kuldīgā.

(ГОСТИННИЦА ФЕРЕЙНСГАУЗЪ.)

Eeteizu godatai publikai lihtas īstabas, ar weenu gultu no 80 kap. lihds 2 rbl. deenā, ar divām gultām 35 kap. dahrgaki.

Wihni no Otto Schwarzā un Jūrgensohna. Rīgas alus no Striškys bruhscha. Labs ķehkis peh; leelpilsehtas parauga.

Preefšch širgeem ruhmiģi stalli

Ušmanīga apfalpoščana un mehrenas zenas.

Auģstzeenibā

Gustaws Šolbergas.

Wisleelakā noliktawa no wislabakām un wisjaunakās sistemas adamām mašchinām.

Ne lehta zena,
bet fabrikata labums
dod peknu pee šchujmaščinas
pirkščanas.

== Wisjaunakee ušlabojumi ==
== Wisleelakā īsturiba ==

PFAFF šchujmaščinas atbīld wīsaugstačām
prašibām.

Par wīnu labumu teef dota pilnīga galwoschana.

Noliktawa pee **A. Lipperta**
Leepajā, Graudu eelā Nr. 47. Kuldīgā, Leepajas eelā Nr. 12.
Zelgawā, Katolu eelā Nr. 8. Wentšpīlī, Kuldīgas eelā Nr. 41.
Schuj, rakstamu, adamu maščinu un welosipedu
weikals.

Noliktawa no wislabakām un wisjaunakās sistemas adamām mašchinām.

Wisleelakā noliktawa no wislabakām un wisjaunakās sistemas adamām mašchinām.

Wisleelakā noliktawa no wislabakām un wisjaunakās sistemas adamām mašchinām.

S. M. Jakobsons, Kuldigā.

Telefons Nr. 92. — Dibināts 1825. g. — Pasta eelā Nr. 5.

Beels krahjums

semkopības rīku un pļaujamo mašīnu,

tā arī vīdādu rezervēs datu.

Daršadās

Spezialas mašīnas:

preekš laukšaimneezības, rūhpneezības un amatneezības, tā arī mahj-
turības un fehla leetas.

Labatās angļu mašīnas fikšnas.

Jaunātee patent **peena separatori,** kuri pahršpehi
zaur savām teizamajām ihpašībām. katru konfurengi

Ideals un praktisks izgudrojums!

Fabrikas zenas; ehrti un isdewigi maksaschanas nosazījumi.

Ahrjemju patent. peena kannaš un peena filtri, sweesta
mašīnas, sweesta papirs, zentrifugu ella u. t. t.

Jaunākās
angļu
markas

welosipedi

un motor-riteni

The „Arrow“
Cycle Works
Lt,
Leitnera un
žitabi.

Jaunākās
pahrlabotas
konstrukcijas

plaujamās mašīnas

Divas mašīnas weenā saweenotas!

sweedru,
amerikani
un angļu.

Brauzami

Seena un aħbolina graħbekki,

saweenoti ar seena aħrditaju.

kultiwatori, saweenoti ar **platšehjmašīnu.**
Schkihwu ezetħas, saweenotas ar **rindu sehjmašīnu,**
ar galwošchanu.

Ehrti un parozīgi maksaschanas nosazījumi!

Lehtas zenas!

Jauns!

Jauns!

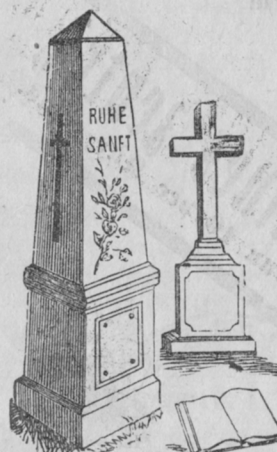
Jauns!

Wehl Kuldigā naw bijis!

Kas grib eegahdatees saweem mihleem aīsgahjeem kapu
peemineklus, tas lai greeħħas pee

J. Plepisa Kuldigā,

granita, marmora un akmenu krustu un koka darbu
meistara weikalā.

Kapehž?

Wīnš pagatawo labu
darbu un lehti!

Wīnam ir wīšjaunakā
laitā izgudrotas mašči-
nas!

Wīnam ir labs darba
speħs.

Wīnš pahrdod krustus,
peemineklus u. t. t.
arī uī ismaksu.

Tā tad, kam naw eespeħjams uī
reīses īsdot wairakus rubtus, teem
ir eespeħja gaħdat par peemineku
uīstahdiħanu saweem dahrgajeem
un mihlajeem aīsgahjuħeem.

Osels krusti un sehogi

wīšados īstahdajumos leelā īswehlē, fahkot no 2 rbl. u. t.

Burtus agrat seltiju par 7 kap., tagad par 5 kap. uī ħħuguna.

Dapat dabonami

ħħuguna krusti

wīšados īstahdajumos un par darħadām zenam.

Marmora graweereju burtus tagad par 6 kap.

Kas netiz — lai pahrlēezinasas!

Augstzeenibā

Brahli Plepis,

Kuldigā, Deepajas eelā, pretim skol. seminaram.

Meerigakà weeta

wisà
galwas pilsehtà

pee tehnina pils, leepam un zitām eewehrojamašām weetam.
Weesu nams ar smalku priwatu rakšuru un
mehrenām zenam.
Šrtakā satikšme
nš wišām pušem.

Weesu nams Berlines zentrā,
Roku Dahria eelā Nr. 9 un 10 pee šur eelas.

Istabas,

šabkot no 2 markam, 50 fen. un dahrgakas.
Glaunas wannu istabas, elektriska ap-
gaismošana, zentral apkur naščana,
brauzamee frehšli.

Telefona Nr. Nr. 7450 un 1796.

Dšerammaudas pehz žeti noteikta procentu šamehra.

Direktors Beckers.

Hospiz im Centrum Berlins.

Holzgarten Str. Nr. 9 u. 10 an d. Kurstraße.

Kanzleju un školas peederumi.

Rakstams papirs

Behštulu papirs un kuveri.

wisadās frahšās.

Lukšus papirs, šihda: un kreppapirs

Tinte, šihmuli, rakstamas spalwas.

Behštulu jeb pastpapirs ar furu šatru wahrdū wiršū.

Tšheku grahmatas un bloki.

Vineali un šihmejamee daikti.

Zahšeles, grifeles, spalwas kahti.

Burtuizās.

Glihtraktiššanas (kaligrafijas) burtuizās.

Pastahwigi papildinadams jaunako

Škatu karšču

bagatigo frahšumu, peedahwaju:

Dšimšanas deenas kartes

Wahrda deenas kartes

Geswehtiššanas deenas kartes

Kašņu kartes.

Škaistulu kartes, karšču šerijas, mišlestibas škatu kartes, škatu
kartes ar pantineem, kartes preešiš šamihlejuššamees pahriššeem

Humoristiskas kartes

preešiš šmeesšanas lihds wehdera turesšanai u. t. t.

Albumus preešiš fotogrāfijām un poešijām.

**Marmora rakstamos peederumus, marmora luktur-
us, mapes, pastkaršču albumus u. t. t.**

Rotaku leetas behrneem:

Širgi, gowis, putni, behrnu harmonikas „Ritsch-Ratsch“ špehle,
„Zirkus“ špehle. Daščadi žiti laiša šawekli preešiš peeanguššeem,
šā loto, šachā špehle, daščadi joki. Ngunošanas peederumi u. t. t.

J. Gawronsky,

Ruldigā.

Laufjainneezibas un ruhpnenezibas iſtāhdē

Zelta
medalis.

Ruldigā, 1885. gadā.

Ruldigā, 1911. gadā.

J. G a w r o ņ k a kautſchuka ſtempel fabrika

un grawelšanas eſtāhdē, Ruldigā. (Kurfemē).

Lehtakais avots wiſadu peſſchaftu un ſtempelu.

===== Krablu ſtempelus. =====

Schablonas preekſch welaſ ſihmejuumeem.

☛ Durwju un kapu uſtrakſtus, ☛
uſ miſina platem grawetuš, waj ari emaljetuš.

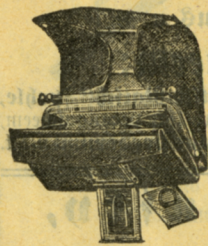
☛ Stempelu muſturugrahmatuun dabū kates par brihwu.

Kautſchuka monogrami

===== papira, kumweeru un karſchu apdrukajchanai. =====

Šhee monogrami ſewiſhē nepcezeſchami katra jainneezibā welaſ eſſih-
meſchanai. Paſiſſetajeem wiſnus dob glihtā, ſtaſti emaljetā metala bun-
diſhinā, kura ſatur ſewi kmiſti peemehrzetu, neiſſchuhſtoſchu ſiſeninu preekſch
drukajchanā. Šhās bundiſhinas ir loti ehrtas preekſch neſaſchanas kabatā.
Monogramus pagatawo tiſai no diweem burteem pehz latinu, franſchu
waj wahzu alfabeta. **RS Makſā 25 kap. DA**

Reiſara portmanejs!

weena gabala, iſhtas ronuſeb juſtis ahdas, beſichuwam,
ar aiſtaſjamo naudas maſu un ſipru jaunſudraba
aiſſlehdjamo ſtempeli, makſā ar peejuht. **tiſai**
250 kap. (uſ pehzmaſu 10 kap. dahrgati), eſſattot
ſtempeli ar iſwehlamo tekſtu, pindeliti ſtempelu
krahjas un piſeli. Loti patihlami, kad weennmehr
klat **ſtempele ar adreſi**, zaur ko war apſtempelet
wehſtules, kumweerus, kates u. t. t. Par lehtu maſu
apgahdajams teeſcham kaſ labs, krahſchus, kreetus

un praktiſk. Luhdju paſiſleſeet weenreij taiſni no manis.